

Kotikirkko

3 | 2023

HÄMEENLINNA 16.8.2023

ELÄMÄNOHJEITA JA
YSTÄVYYSSUHTEITA

RIPARI YHDISTÄÄ NUORIA

KOIVIKKO-KODIN
RIIKKA KOIVISTO –
ELÄMÄÄ VÄRITTÄÄ
KUOLEMAN LÄHEISYYS

Tule mukaan!

SYKSYN TOIMINTA JA
TAPAHTUMAT

pääkirjoitus

"...sitku-mutku-eiku-juupas- emt-ööh...OMG...blääh..." ELON MAININGIT KORKEINA KÄYVÄT

Toisinaan ihmiselämä on kuin sinfoniaa; taivas ja helvetti ovat läsnä yhtä aikaa, eikä niitä aina voi edes erottaa toisistaan. Erityisesti tämä on totta nuorten maailmassa ja heidän elämässään. Tunteet käyvät isolla vaihteella, oli sitten kyse ilosta tai surusta, vihasta tai rakkaudesta – muista tunteista puhumattakaan! Eipä arvannut jääkärivänrikki Sam Sihvo aikanaan, kuinka hyvin sanoittamansa Jääkärin kaiho – kappaaleen sanat *"Elon mainingit korkeina käyvät, niiden kuohuissa kulkee mun tie. En tiedä, mi matkani määrää –ylin riemu vai kuoloko lie?"* kestäisivät aikaa ja vielä reilut sata vuotta myöhemminkin olisivat edelleenkin validi kuvaus nuoren ihmisen elämänjanosta.

Me nuorisoin parissa työskentelevät olemme siinä suhteessa hyvinkin etuoikeutetussa asemassa, että saamme nähdä toisinaan aivan järjestyttävän upeita kasvutarinoita seuratesamme nuortemme kasvua vastuullista aikuisuutta kohti. Matkaan mahtuu usein mutkia ja käännteitä kuin parhaimmassa elokuvatrillerissä. Yhdellä hetkellä koko maailma on avoinna ja mikään ei voisi olla paremmin. Hetken päästä taas mikään ei onnistu.

Nuoren ihmisen elämä on monessa mielessä eräänlaista superlatiivielämää.

Nuoren ihmisen elämä on monessa mielessä eräänlaista superlatiivielämää. Asiat, tilanteet ja tunteet koetaan vähintäänkin täysillä. Ja kyllä: jokainen sukupolvi on käynyt tämän saman tien lävitse. Tapa ja tyyli ovat toki vaihdelleet ajan saatossa, mutta peruskonsepti ihmisestä on yhä ennaltaan. Ihmisellä on edelleen ikävä toisen luo. Erityisesti korona-ajan läpi käyneet nuoret ovat jääneet kasvunsa ja kehityksensä kanssa vaille tärkeiden ja suorastaan kriittisten kasvuvuosien yhteyttä. Sosiaalisten taitojen kehittymisen kannalta nuorten eristäminen on ollut seurauksiltaan jopa erittäin vahingollista.

Kaikki eivät ole luonnostaan sosiaalisia ja taitavia tunnetaidoiltaan, jokaisessa kodissa ei ole mahdollisuuksia paikata niitä sosiaalisuuden ja tunnetaitojen puutteita, joiden olisi tullut saada kehittyä ja joita olisi tullut saada harjoitella yhdessä ikäistensä kanssa. Hintaa, jonka nuorisomme maksaa eristämisestä ja erilaisista karanteeneista on vasta alkamassa hahmottua. Ja pelkään, että tuo hinta on sellainen, jota ei edes velkarahalla voida kuitata.

Kaiken tämän maailmantuskan maalailun jälkeen, sanon edelleenkin vilpittömästi luottavani nuorisoomme. Niin Hämeenlinnassa kuin Kanta-Hämeessä ja koko maassamme. Meillä on fiksuja, ajattelevia ja välittäviä nuoria, joista saamme olla ylpeitä ja onnellisia, vaikka iltapäivälehtien lööppien ja klikkiotsikoiden perusteella ei siltä aina näyttäisi kään. He eivät suostu uhritumaan, vaikka korona-aika heitä kaltoinkohtelikin. Nuorisossamme on maamme ja kansamme tulevaisuus ja toivo. Ja kaiken tämän allekirjoitan kahden teinin isänä, parin nuoren aikuisen kummina ja kristillisen nuorisotyön ammattilaisena – kirkon nuorisotyönohjaajana.

Kari Mononen
nuorisotyönohjaaja,
Hämeenlinna-Vanajan
seurakunta

hameenlinna-vanajanseurakunta.fi

Kuva: aleksiaromaa.com / Tapio Aulio

Reskan Kulman klubi-ilta perjantaina 15.9. klo 18
Uskallanko rakastaa?
Musiikkivieraana **Alexi Aromaa**

RIIPARILTA EVÄÄT ELÄMÄÄN

Leiri on nuorten yhteinen elämys.
Tutustu s.4–5

RIIKKA KOIVISTO

Kun elämää värittää
kuolema.

Lue artikkeli s. 8–10

Syksy seurakunnassa – VEISUJA TÄHTIEN ALLA VAI KLUBI-ILTA ALEKSI AROMAAN JOHDOLLA?

Kesälomien jälkeen alkaa arkinen aherrus: harrastukset, työt, koulu – mitä kenelläkin. Seurakunta tarjoaa tänäkin syksynä monipuolista toimintaa eri ikäisille hämeenlinnalaisille.

TEKSTI REETTA LAAKSONEN

Syksyllä useat perinteiset ryhmät, kerhot ja piirit aloittavat toimintansa, mutta monia uusia tapahtumia on myös tarjolla.

Musiikin ystäville

Reskan Kulman klubi-illoissa vierailevat **Alexi Aromaa**, **Aku Keinonen** sekä **Elina** ja **Heikki Uusikylä**. Klubi-illat on tarkoitettu erityisesti nuorille aikuisille ja työikäisille, mutta ovi aukeaa tietenkin kaikille kolkuttajille.

Kallion kirkon kanttori **Tommi Niskalan** johtama **Safari-kuoro** konsertoi syyskuussa Hämeenlinnan kirkossa. Konsertissa kuullaan sekä perinteistä että uudempaa kirkkomusiikkia sekä sointuja lähetyskentiltä ympäri maailmaa. Nyt sinulla on mahdollisuus kuulla kuoromusiikkia xhosaksi, zuluksi tai vaikka mongoliksi!

Innokkaille laulajille on myös tarjolla monia erilaisia yhteislaulutilaisuuksia. Syyskuun alussa voit liittyä seuraamme Aulangon Tekosaarten kodalle laulamaan veisuja ja katselemaan tähtiä. Marras-

kuussa **Anna-Mari Kaskinen** ja **Jippu** konsertoivat Hämeenlinnan kirkossa. Konsertissa lauletaan esitysten lisäksi yhdessä virsiä ja muita tuttuja lauluja.

Matkalla mummolaan?

Lapsiperheiden ja ikäihmisten uusi kohtaamispaikka **Mummola** avaa ovensa. Mummolaan ovat tervetulleita ihan kaikki! Nappaa mukaan vaikka naapuri tai lapsenlapset ja tulkkaa yhdessä leikkimään ja kahvittelemaan.

Perheille on tarjolla paljon erilaista toimintaa melontaretkistä miesten ja lasten pizzailtoihin. Ulkoilun ystäviä

kutsumme patikoimaa, pihatahtumiin ja liikuntakerhoihin.

Tuuriin ja takaisin

Aikuisille ja ikäihmisille syksy tuo retkiä, leirejä ja seuraa, mutta myös mahdollisuuksia hiljentymiseen. Hiljaista tuskin on bussimatalla Tuurin kyläkauppaan. Sen sijaan rauhoittumista voi löytää vaikka Hämeenlinnan kirkon kappelissa pidettävistä Kristillisen meditaation illoista.

Tämän lehden lopusta näet kattavan kattauksen seurakunnan toiminnasta. Valitse itsellesi mieluisat tapahtumat ja tule myös kokeilemaan jotain uutta! ■

YHDESSÄ YLI VAIKEUKSIEN

**Kestän kaiken hänen avullaan,
joka antaa minulle voimaa.**

Fil. 4:13

Tapasimme toisemme seurakunnan kuorossa. Yhteinen kuoromme on nimeltään **Aurora**, joka on tarkoitettu 14–20-vuotiaille. Kuoro innostaa monia nuoria, jotka tykkäävät laulaa. Kuoronjohtajamme **Ismo Savimäki** on innostava ohjaaja. Välillä käydään ulkomailla esiintymässä, kuten nyt syksyllä menemme Luxemburgiin. Meidän kuoromme yhteisö on mahtava.

Minä käyn juuri rippikoulua ja **Artturi** on isonnen. Isoskoulutuksessa opitut taidot opettavat ryhmänohjausta, vaikeissa tilanteissa olemista, mukaan heittäytymistä sekä käyttämään Raamattua. Minä aloitan syksyllä seurakunnalla kerhonohjaajana. Olen juuri keväällä valmistunut seurakunnan **Mä&Me** -kerhonohjaajakoulutuksesta ja olen saanut paikan kokkikerhosta ensi syksyille. Olen myös isoskoulutuksessa.

Yksi syy, miksi olemme mukana isostoiminnassa ja kerhon ohjaajana on Raamatun kohta uudessa testamentissa. Se on meille molemmille tärkeä. *"Kestän kaiken hänen avullaan, joka antaa minulle voimaa."* (Fil. 4:13). Syy miksi kohta on tärkeä: Olemme auttaneet toisiamme vaikeissa tilanteissa ja selvitty toistemme avulla, olemme molemmat auttaneet myös muita kavereitamme, kun heillä on ollut vaikeaa.

Nenna Leppänen, rippikoululainen
Artturi Mursunen, isonen

**SEURAKUNTA
YHDISTÄÄ YRITTÄJIÄ**
Lue lisää s. 14–15

**TAIVALLA PYHÄLLE
PAIKALLE**

Pyhiinvaellusreitit
lähellä kotia.
s. 24

**TERVETULOA
MUKAAN!**

Nappaa talteen
syksyn tapahtuma-
vinikit!

RIIPARI ON ELÄMIYS

— kavereita, hauskanpitoa ja elämänohjeita

Parasta on yhdessäolo, hauskat pelit ja leikit sekä kaverit. Näin sanovat viikon rippileirillä viettäneet nuoret. Heille ripari on ainutkertainen kokemus.

TEKSTI JA KUVAT **TIA YLISKYLÄ**

Kikatus ja kiljahdukset rytmittävät pallopelejä. Rippileiriläiset pelaavat höntsäpalloa Laitikkalan leirikeskusten pihalla. Ideana on pitää pallo piirin sisällä, mutta samaan aikaan pysyä käsikynkässä vieruskavereiden kanssa. Hulluttelu on sallittua!

– Parasta on, että ihmiset uskaltavat heittäytyä mukaan leikkeihin, ja unohtavat, millainen jotenkin pitäisi olla, rippileiriläinen **Emilia Vainio** sanoo.

Hän on oikeassa. Harva muulloin harrastaa vinkuvan krokotiililelun heittoa tai palloleikkiä käsikynkässä. Mutta riparilla hilpeät hassuttelut

"Kuulin, että ripari on ainutlaatuinen kokemus. Ja niin se onkin!"

kuuluvat kuvioon, ja nuoret osaavat nauttia niistä. Leikkien

avulla he tutustuvat toisiinsa ja saavat hullutella nolostumatta.

Riparilla on selvästi hyvä maine. Moni leiriläinen on kuullut etukäteen kehuja ja on siksi osannut odottaa mukavaa aikaa kavereiden kanssa.

– Kuulin, että ripari on ainutlaatuinen kokemus. Ja niin se onkin! Olen saanut uusia ka-

vereita ja meillä on ollut todella hauskaa, **Nuutti Rajaveräjä** kertoo.

– Parasta on ollut ehdottomasti yhdessäolo. Olen tosi sosiaalinen ja tykkään ihmisistä. Mulla on ihan parhaat huonekaverit, **Sofia Suomalainen** sanoo.

Rippileiri on yhteisöllinen ja kasvattava kokemus. Riparilla opetellaan yhdessä olemista ja tekemistä sekä keskustellaan esimerkiksi elämänvalinnoista.

Ilmoittaudu
riparille 31.8.
mennessä!

RIPARILLE ILMOITTAUDUTAAN JO ELOKUUSSA!

Vuonna 2024 rippikouluun osallistuvat vuonna 2009 syntyneet. Hämeenlinna-Vanajan seurakunta on lähettänyt kaikille vuonna 2009 syntyneille jäsenille riparipostin, joka sisältää ilmoittautumisohjeet, tiedot eri leirivaihtoehdoista sekä kirjeen vanhemmille.

Rippikoulu kestää kokonaisuudessaan noin puoli vuotta. Ryhmät tapaavat ensimmäisen kerran jo marraskuussa. Rippikoulu huipentuu useimmiten leiriin ja konfirmaatioon, mutta tarjolla on myös cityripareita, joissa yöt vietetään omassa kodissa.

Lisää tietoa vuoden 2024 rippikoulusta
www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/rippikoulu

Seurakunta ja kristin-usko tulevat tutuiksi

Hauskanpidon lisäksi rippileiriin kuuluu oppitunteja ja kristilliseen elämäntapaan perehtymistä.

– Olennaisinta on, että nuoret pääsevät tutustumaan seurakunnan toimintaan ja työntekijöihin sekä saavat kaseteopetusta. Näin nuoret pääsevät miettimään, löytyisikö seurakunnasta heille oma paikka, Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan diakoniapappi **Marja Vainikka** sanoo.

Oppitunneilla syvennyttään tarkemmin Raamatun opetukseen. Leirin lopuksi on koe, jossa testataan, mitä on opittu. Esimerkiksi 10 käskyä täytyy osata ulkoa.

– Yllätyin, miten paljon täällä opiskellaan. Ajattelin etukäteen, että tänne tullaan lähinnä pitämään hauskaa, ja on sitä

kyllä pidettykin. Mutta paljon saadaan myös uutta tietoa ja opitaan. Tykkään opiskella, ja oppitunnit ovat olleet mukavia, leiriläinen Saga Manderbacka sanoo.

Alkujännitys osoittautui täysin turhaksi

Moni nuorista jännitti etukäteen viikon kestävästä riparia. Saanko kavereita? Minkälainen fiilis leirillä on? Pääsenkö mukaan porukkaan?

– Ihan turhaan pelkäsin! Olen saanut paljon uusia kavereita, ja yhdessäolo on ollut tosi mukavaa, Emilia Vainio hymyilee.

Nuutti Rajaveräjä jännitti, miten pystyy nukkumaan muiden kanssa samassa huoneessa. Onneksi hän tottui unikavereihin parissa yössä. Sitä paitsi riparilla ei nukuta niin paljon kuin kotona. Varsinkaan ensimmäisinä öinä – silloin supi-

"Jätä kotiin
ennakkoluulot,
että mitä ihmiset
sinusta ajattelevat,
ja heittäydy hauskaan tekemiseen."

naa riitti pikkutunneille saakka.

Kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että rippileirille kannatti lähteä. Ryhmähenki on mainio, leirillä hauskaa ja puhelimitse liuta uusien kavereiden numeroita.

Karkkia, kenkiä ja myönteistä mieltä

Nuorilla on riparia harkitseville yhteinen viesti: kannattaa todellakin tulla! He neuvovat varustautumaan huolellisesti.

– Karkkia ja herkkuja ei voi olla liikaa. Otin niitä aika pal-

jon, mutta ne olivat loppumassa jo torstaina, Nuutti Rajaveräjä huokaa.

– Kannattaa ottaa paljon vaatteita ja kenkiä mukaan. Lähdin itse vähän alivarustautuneena. Ja herkut tosiaan loppuvat nopeasti, Sofia Suomalainen vahvistaa.

Saga Manderbacka ja Emilia Vainio muistuttavat myönteisen asenteen voimasta.

– Täällä on tosi kivaa, kun ajattelee positiivisesti, Manderbacka sanoo.

– Jätä kotiin ennakkoluulot, että mitä ihmiset sinusta ajattelevat, ja heittäydy hauskaan tekemiseen, Vainio vinkkaa. ■

Syyspatikka 16.-17.9.

Koko perheen ulkoilutapahtuma. Reitit ovat pituudeltaan 4, 5, 8, 13 ja 18km. Tervetuloa patikoimaan Ahoisten maastoihin!

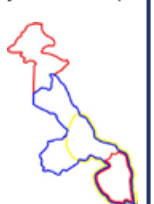
Isänpäivän juhlalounas 12.11.

Noutopöydästä klo 12 ja 14. Pöytävaraukset jaakonsamoojat@gmail.com / 050 305 2566.

Katso lisää kotisivuiltamme ja tue renkolaista lapsi- ja nuoristotoimintaa!

www.jaakonsamoojat.fi

Jaakon Samoojat

PARTIO
scout

maailmanlaaja kirkko

TEKSTI SARI LEHTELÄ

Sata miljoonaa sai omakielisen Raamatun

Sata miljoonaa ihmistä sai Raamatun ensi kertaa luettavakseen äidinkiellään, kertoo Yhtyneitten Raamattuseurojen tilasto. Tämä on enemmän kuin koskaan. Ilman omakielistä Raamattua on yhä 200 miljoonaa ihmistä, mutta monille kielille on käännetty siitä osia. Tavoitteena on kääntää Raamattu kaikille kielille, joiden puhujia on vähintään 200 000.

Vanhan testamentin maailma tarjoaa vaikeasti käännettäviä sanoja, sillä kohdekielen kulttuurissa ei aina ole tarvittavia käsitteitä.

Suomen Piipliaseuran raamatunkäännöstyön johtava asiantuntija **Riikka-Halme Berneking** kertoo esimerkin Angolan njanekan kielestä:

– Telttamajan rakentamiseen liittyviä sanoja käännettäessä pitää ensin ymmärtää, millainen rakennelma telttamaja on ollut. Piirroksen pohjalta mietitään käännöstä puisille tukirakenteille. Tämä on yksi Raamatun 14 000 sanasta, joille on löydettävä vastine.

(Kirkko ja kaupunki)

Kyläryhmät tuovat viestiä yleiskokoukselle

Eri puolilta luterilaista maailmaa koostuvat kyläryhmät saavat oman näkökulmansa mukaan luterilaisten kirkkojen yleiskokouksen päätösviestiin. Kokous pidetään syyskuussa Krakovassa Puolassa.

– Noin 20 delegaatin ryhmät koostuvat eri-ikäisistä, eri alueita ja eri sukupuolia edustavista ihmisistä, jotka pohtivat kunkin päivän teemoja, kertoo ohjelmajohtaja **Katariina Kii-lunen** Luterilaisesta maailmanliitosta.

Kyläläisten ryhmässä on mukana myös asiantuntijoita. Keskustelua ohjaa kuuntelemisen ja avoimuuden periaate. Keskustelun raportti otetaan huomioon päätösviestin rakentamisessa. Prosessin tavoitteena on luoda yhteisymmärryksen perustuva pääviesti. Lisäksi kyläryhmä tarjoaa sielunhoidollisen tilan jakaa huolia, joita haastava maailmantilanne synnyttää.

(Luterilainen maailmanliitto)

Jeesus on hyvä miehen malli

Millaista on tervehenkinen Kristusta kunnioittava maskuliinisuus? Monissa amerikkalaisissa evankelikaalisissa kirkkoissa opetetaan "puhdasta" seksuaalisuutta, mutta siitä huolimatta julkisivun takaa paljastuu usein väärinkäytöksiä ja skandaaleja.

Ei-toksisesta maskuliinisuudesta kirjan kirjoittaneen Zachary Wagnerin mukaan taustalla on teologisesti väärä ymmärrys Raamatun mukaisesta miehuudesta ja naiseudestakin. "Puhtaan" seksuaalisuuden opetuksessa miehet alennetaan usein eläimellisiksi, naiset kohteiksi ja seksuaalisuus nostetaan elämän keskiöön. Jeesus antaa erilaisen mallin. Hän esimerkiksi lähestyy tuntematonta naista kunnioittaen, nähden tämän ennen kaikkea ihmisenä. (Joh.4)

– Jeesuksen valtakunnassa ei kielletä Jumalan luomaa hyvää seksuaalisuutta, mutta se ei ole elämän keskiössä, kirjoittaa Wagner.

(Zachary Wagnerin kolumni Christianity Today -lehdessä)

Tyhjän sylin kivi on toivottu muistopaikka lapsettomille ja lapsensa menettäneille. Muistopaikat tekevät surusta konkreettisemmän: niille voi viedä kukkia, sytyttää kynttilän ja saada hetkeksi lohtua.

TEKSTI ANU ISO-KOKKILA-VÄHÄNEN

Tahattoman lapsettomuuden suru on syvä. On kätkeytyviä, kohutuolemia, isovanhempien surua ja äänioikeudeton suru. Suku ei jatku tai isovanhemmat tai lastensuojelun toimien vuoksi biovanhemmat tai sijaisvanhemmat eivät saa tava-

ta lasta.

– On tärkeää, että nämä surut saavat tulla näkyviin ja surijat saavat yhteisössä tilan, paikan ja hyväksynnän surulleen, kertoo pappi **Mirja Lassila**.

– Tämä muistelu paikka tulee Vuorentaan hautausmaalle, lähelle muualle haudattujen muistelu paikkaa.

Kiveen tulee teksti: "Lapselle, jota emme koskaan saaneet. Lapselle, jonka saimme vain hetkeksi". ■

Tyhjän sylin kivi siunataan käyttöön 23.9. klo 18 Vuorentaan kappelissa.

Rippileireillä vastattiin tansanialaiseen tanssihaasteeseen!

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan nuoret valitsivat tämän vuoden omaksi kohteekseen tyttöjen auttamisen Tansaniassa.

Morogoron alue Tansaniassa sijaitsee vilkkaiden kulkureitien risteyskässä ja alueella on useita yliopistoja ja oppilaitoksia, jotka lisäävät alueen veto-voimaa.

Nopea väestönkasvu ja taloudellinen epätasa-arvo ovat johtaneet siihen, että monet naiset ja tytöt ovat vaarassa ajautua seksityöhön ja riiston kohteiksi. Myös yläasteikäiset tytöt ovat haavoittuvaisessa asemassa.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kesän 2023 riparit ovat saaneet leireille tanssihaasteen Tansaniasta. Tanssihaasteella halutaan muistuttaa

siitä, että kaikkialla maailmassa tarvitaan Jumalan rakkautta ja armoa.

Nigerilaisen **Frank Edwardsin** kappaleeseen *Under The Canopy* on tehty koreografia. Kappaleen sanat kertovat Jumalan rakkaudesta ja luottamuksesta Jumalaa kohtaan, ja että Jumalan armo kestää ikuisesti.

Tällä tanssihaasteella halutaan muistaa erityisesti tansanialaisia tyttöjä. Tanssin löydät Youtube-kanavaltamme: www.youtube.com/@Hameenlinna-Vanajanseurakunta.

Haaste toteutetaan yhdessä Suomen Lähetysseuran kanssa. ■

Tanssi Tansanialaisten tyttöjen puolesta ja osallistu haluamalla summalla Tyttöjen koulutushankkeeseen!

MOBILEPAY: 20411

Keräysluvut: Manner-Suomi RA/2020/1538, voimassa toistaiseksi 1.1.2021 alkaen, myönnetty 1.12.2020, Po- liisihallitus. Ahvenanmaa ÅLR 2022/6434, voimassa 1.1–31.12.2023, myönnetty 16.8.2022 Ahvenanmaan maakuntahallitus. Kerätyt varat käytetään Suomen Lähetysseuran ulkomaan-työhön.

Lisätilat krematoriolle

Hämeenlinnan krematorio sai lisätilaa väliaikaisesta rakennuksesta. Tilaa käytetään vain tarvittaessa.

Tuhkauksesta kertova valokuva on yksi valokuvaaja Trond H. Trosdahlin valokuvanäyttelyn "Yksin viimeisellä matkalla" kuvista, joka on julkaistu Kotikirkossa 4/2015.

Lisätilaan päädyttiin tuhkausten määrän lisääntymisen takia. Hämeenlinnassa tuhkaus oli suosituin hautaamistapa vuonna 2022. 10 vuodessa tuhkausten määrä on kohonnut lähes 50 prosentilla Hämeenlinnassa.

Lisäksi Krematorion lisätilan tarpeeseen vaikutti kesällä tapahtunut uunin luukun rikkoutuminen. Luukku on nyt

korjattu ja krematorio toimii tavalliseen tapaan. Vainajien kylmäsäilytystiloja on Vuorentaan tilojen lisäksi myös Ahvenistolla ja Vanajassa.

Tavallisesti vainajat ovat säilytyksessä keskimäärin 2–3 viikkoa. Joskus aika saattaa olla kuukausia, jos omaisia joudutaan jäljittämään.

Myös oikeustieteelliset tutkimukset saattavat kestää pitkään. Samoin arkkipyhät ja loma-ajat saattavat

siirtää hautajaisten pitämistä.

– Toiveena olisi, että vainajat siunattaisiin haudan lepoon kahden viikon sisään, jos ei esteitä hautajaisten järjestämiseen ole, sanoo hautaustoimen päällikkö **Piia Suonpää**.

Suonpää ehdottaakin ensi vuodelle kylmätilojen perusrannusta ja lisäkylmätilojen rakentamista. Vainajien määrään vaikuttaa myös väestön luonnollinen ikääntyminen. ■

Ystävyysseurakunnat tapasivat rovasti Yrjö Niemen ja Tuula Vranki-Niemen kotona. Kuvassa Jõgevan vieraat Veiko Beilmann, Mare Rosin, kirkkoherra Georg Glaase sekä diakoniatyöntekijä Timo Heikka ja kirkkoherra Kimmo Reinikainen.

Jõgevan seurakunta vieraili Renkoviikolla

Jõgevan ystävyysseurakunta vieraili Hämeenlinnassa Renkoviikolla. Kirkkoherra **Grog Glaase** ja vapaaehtoiset **Mare Rosin** ja **Mikko** tapasivat seurakuntalaisia Jaakon markkinoilla ja myivät Eestistä tuotuja käsityöitä.

Jõgevan evankelisluterilainen seurakunta, *jõgeva kogudus*, on pieni, mutta kasvava seurakunta, joka juhlii vuonna 2023 30 vuotisjuhlavuottaan.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa on aktiivista toimintaa Jõgevan seurakunnan hyväksi, erityisesti Rengossa.

Rengossa on myös pieni kirpputori toiminnan hyväksi, jonne voit viedä käyttökuntoisia, puhtaita ja ehjiä tavaroita myytäväksi kirpputorille Renkoon.

Aina voit myös rukoilla seurakunnan puolesta. ■

uutisia kotimaasta

TEKSTI ANU ISO-KOKKILA-VÄHÄNEN

Seurakuntien empatia- ja tunnettuuskysely 2023: Seurakunnat koetaan aiempaa läheisemmiksi suurissa kaupungeissa

Tuoreen seurakuntien empatia- ja tunnettuuskyselyn mukaan Suomen evankelis-luterilaiset seurakunnat koetaan entistä läheisemmiksi kaupunkiseurakuntien alueella. Seurakunnat koettiin myös aiempaa rohkeammiksi, henkilökohtaisemmiksi ja kokeilunhaluisemmiksi.

Kysely toteutettiin maaliskuussa 2023 kaikkiaan 15 kaupunkiseurakunnan alueella, ja siihen vastasi 7 356 suomalaista. Vastaava kysely on aiemmin toteutettu vuosina 2018 ja 2021.

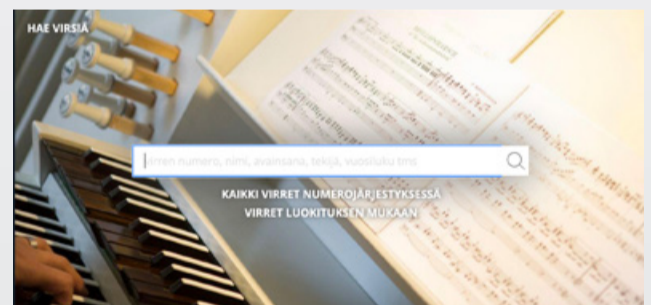
Noin puolet kyselyyn vastanneista sanoivat kohtaavansa paikallisseurakuntansa useimmiten median, kuten seurakuntalehtien, muiden lehtien, tv:n ja radion kautta. Toiseksi yleisin tapa olla tekemässä seurakuntien kanssa on vierailut hautausmailla.

Vastaajat pitivät tärkeinä, että kirkko pitää huolta vanhuksista ja vähäosaisista, tukee elämän kriiseissä sekä ylläpitää lasten ja nuorten toimintaa. Myös kirkkojen ja hautausmaiden hoitoa arvostetaan.

Virsikirja.fi-sivusto on jokaisesta taskusta löytyvä virsien tietopankki

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon virsien tarinat löytyvät nyt virsikirja.fi-sivustolta. Sivustolta löytyy myös virsiehdotuksia elämän suuriin juhliin: ristiäisiin, häihin ja hautajaisiin. Sinne on myös koottu virsiä erilaisin teemoihin, kuten kriisi, toivo ja luonto.

Virsikirja.fi on ollut todella suosittu, sillä viime vuonna sivusto keräsi yli 2 800 000 katselukertaa. Virsien sanojen lisäksi sivustolta löytyy taustatarina jokaisesta virrestä sekä äänitteet, jossa voi kuunnella kyseisen virren ensimmäisen säkeistön laulettuna ja soitettuna.

Euroopan kirkkojen konferenssin yleiskokous: "Ukrainaa tuettava rauhan edistämiseksi"

Euroopan kirkkojen konferenssin yleiskokoukseen osallistui noin 300 eri kirkkokuntien edustajaa. Virossa järjestetyssä kokouksessa Venäjän hyökkäyssota ja siihen liittyvä pyrkimys oikeudenmukaiseen ja kestäväan rauhaan nousi yhdeksi tapausmenen pääteemoista.

Ukrainaa koskevassa julkilausumassaan EKK kehottaa "kirkkoja, hallituksia ja kansalaisyhteiskuntaa tukemaan Ukrainan vastarintaa Venäjän aggressiota vastaan." Tämä tarkoittaa ennen muuta rukousta ja humanitaarista apua sekä työtä oikeudenmukaisen rauhan edistämiseksi.

"Tulevaisuuden rauhan saavuttaminen ei ole helppoa. Eriytyisesti niiden kirkkojen, jotka tällä hetkellä jakautuvat poliittisesti tai alueellisesti, tulee lopettaa konfliktiin ja kärsimykseen osallistuminen ja pyrkiä rauhanrakentajiksi, oikeudenmukaisuuden ja totuuden edustajiksi, vastuullisuuden ja ihmisoi-keuksien puolestapuhujiksi", julkilausumassa sanotaan.

(Lähde: evl.fi)

MONTA ELÄMÄÄ ENNEN KUOLEMAA

– Koko elämäni on värittänyt lapsuuden kokemus kuoleman läheisyydestä. Sen jälkeen en ole päässyt unohtamaan, että olen elossa! En hätkähdä tai pelkää mitään inhimillistä. Minulla on sisäinen rauha, kertoo Koivikko-kodin johtaja ja psykoterapeutti **Riikka Koivisto**.

TEKSTI **JANNE VILLA** KUVAT **MARIKA LJÄS**

Kesälomalla ennen kuudennen luokan alkamista Riikka Koiviston kaulaan kasvoi kyhmy ja korkea kuume nousi. Hengenvaarallinen imusolmuke syöpä paljastui.

Sairaalassa huone- ja potilastovereita kuoli, mutta asiasta ei puhuttu ääneen. Kerran 12-vuotias Riikka kuuli vanhempiensa kysyvän lääkäriltä, kuinka paljon tyttärellä olisi elinaikaa.

– Pelästyin hirveästi. Ymmärsin, että minäkin saatoin kuolla. Mietin, kuka pitäisi huolta nallestani.

Lääkäreihin ja sairaanhoitajiin saattoi onneksi luottaa.

– Hoitajikseni osui ihania ammattilaisia, jotka osasivat luoda toivoa, rohkeutta, jaks-

"Pelästyin hirveästi. Ymmärsin, että minäkin saatoin kuolla. Mietin, kuka pitäisi huolta nallestani."

mista ja sitkeyttä. Hyvä henkilökunta tsemppasi minua koko ajan.

Kuolemanpelkoon auttoi senkin, että perusluottamus elämään oli kunnossa. Kasvualusta oli ollut turvallinen maatalossa Etelä-Pohjanmaan Jalasjärvellä.

Ympärillä oli aina eläimiä, siskoja, jompikumpi vanhempista tai lettujen paistosta brauvuurin tehnyt mummu, joka

asui kotitalon toisessa siivessä.

– Vanhemmat rohkaisivat tekemään omia päätöksiä, mutta auttoivat tarvittaessa. Haluamiansa asioiden eteen piti ponnistella, täytyi olla rohkea ja luottaa itseensä.

Toipujan yksinäisyys

Rohkeus tuli Riikka Koivistolle erityiseen tarpeeseen, kun kunto oli heikko leikkauksen sekä sytostaatti- ja sädehoitojen jälkeen.

Tulevaisuutta piti rakentaa eteenpäin pienillä sykäyksillä. Sytostaattihoitojen välissä hän halusi tehdä jotain kivaa, jos vain suinkin jaksoi, vaikka hyppiä trampoliinilla. Ellei oksetta-
nut, toiveena saattoi olla grilli-

makkaran syöminen.

– Sytostaatit särkivät kehoa ja elämä oli pelkkää selviytymistä. Piti vain keskittyä hengittämään, vaikkei olisi jaksanut. Olin usein niin väsynyt, että nukahtelin ja kysyin herätessä, onko päivä vai yö.

Koko yläasteaika meni syövästä toipumiseen. Koulun käytävillä huudeltiin pienelle, ujolle ja kiltille tytölle, jonka hiukset olivat lähteneet. Hän yritti jaksaa hymyillä huutelijoille tai puolustautua, mikä vain lisäsi kiusaamista.

Muutama kaveri pysyi rinnalla. Kotikylällä kaksi ihmistä eivät pelänneet syöpäpotilaan ulkomuotoa.

Luokkatoverin äiti tilasi Vilivarsalehden Riikalle, joka sel-

vitti maksajan lehden kautta. Pieniä hyviä tekoja, jotka eivät koskaan unohtu...

"Pystyn olemaan levollisesti elämän ja kuoleman rajalla, missä olen joutunut itsekin käymään."

Sairaala-aika jätti jonkinlaisen erillisyyden tunteen suhteessa muihin ihmisiin. Riikka Koivisto kokee menettäneensä tuolloin mahdollisuuden huolettomaan elämään. Hänessä asuu aina jokin osa, joka on lohduttoman yksin. Se on se ydin, joka oli sairaalan eristyshuoneessa täydellisen yksin.

– Kun on kauan hoidossa, niitä kokemuksia ei voi jakaa lopulta kenenkään kanssa. Jokin omassa sisäisessä erillisyydessä myös suojelee toisaalta minua nykyään työssäni.

Valtava takaisinmaksuvelka

Pieni potilas oli seurannut sairaalassa tarkkaan, mitä lääkärit tekivät.

– Halusin lohduttomasti lääkäriksi. Se oli minusta niin makea ammatti.

Valitettavasti pitkä sairaus- ja toipumisaika olivat pois lääketieteellisen tiedekunnan pääsykokeiden kannalta tärkeiden luonnontieteellisten aineiden opiskelusta. Voimat normaaliin

koulunkäyntiin olivat rajalliset.

– Jouduin luopumaan unelmastani.

Opiskelutie löytyi sosiaalipsykologiasta. Yhteiskuntatieteiden maisteriksi valmistumisen jälkeen Riikka Koivisto työskenteli syöpäjärjestössä ja yksityissairaalassa ennen kuin hänet valittiin Koivikkosäätiön toimitusjohtajaksi. Säätiö ylläpitää Hämeenlinnassa sijaitsevaa Koivikko-kotia, palliatiivisen erityisyksikköä ja saattohoitokotia.

– Työ saattohoitokodissa tuntuu hyvin luonnolliselta, merkitykselliseltä ja tärkeältä. Pystyn olemaan levollisesti elämän ja kuoleman rajalla, missä olen joutunut itsekin käymään.

Sivutoiminen psykoterapi-

– On hyvä, jos ihminen uskaltaa valmistautua ajoissa kuolemaansa tekemällä tarpeelliset asiakirjat, testamentit ja hoitotahdot, etteivät läheiset jää pulaan. Myös läheisten toivomuksista keskusteleminen auttaa valmistautumisessa, Riikka Koivisto neuvoo.

"On satuttavaa tajuta, että elämä meni suorittamiseen. Elämättömän elämän surua ei voi oikein lohduttaa pois."

peutti arvostaa suuresti ihmisten kokemuksia ja tarinoita elämästä.

– Minulla on valtava takaisinmaksuvelka siitä, miten hyvin minua lapsena hoidettiin, ja siitä että sain jäädä eloon. Se on tuottanut vähän liiankin voimakkaan auttamisen halun. En tiedä, milloin koen maksaneeni

yhteiskunnalle takaisin.

Tunne velasta elämälle on vaikuttanut myös siihen, että Koivisto on ollut aktiivinen hyväntekeväisyystyössä, jota on tehnyt yhdistysten kautta ja suoraan yksittäisten ihmisten kanssa.

Älä suorita vaan elä täydesti

Saattohoitokodin johtaja on nähnyt kaikki tyypilliset tavat suhtautua elämän loppumiseen. Osalle kuolevista ja läheisistä kyseessä on todella vaikea ja ahdistava asia. Toiset odottavat tyyneesti vuosien sairastelun jälkeen, että saisivat jo kuolla.

Ihmiset, jotka kokevat elävänsä omaa elämäänsä – eikä

jonkun muun odotusten mukaista elämää – ovat rauhallisempia kuolemansa suhteen, tapahtuu se missä tahansa vaiheessa. He jaksavat huolehtia siitä, miten läheiset selviytyvät ja sopeutuvat siihen.

Jos taas elämä on ollut yhtä suorittamista ja sen odottamista, että vasta joskus myöhemmin elän täysillä, ihminen on usein pettynyt, kun kuolema yllättääkin.

– On satuttavaa tajuta, että elämä meni suorittamiseen. Elämättömän elämän surua ei voi oikein lohduttaa pois.

Kuoleman kohtaamisen edessä Riikka Koivisto haluaa suojella aina kokemusta kiitollisuudesta, rakkaudesta ja toivon mahdollisuudesta. >>

– Nautin kirkkojen ihanasta tunnelmasta vieraillessani niissä kotimaassa ja ulkomailla. Kristinusko antaa eksistentiaalista perusturvaa. Ajattelen, että kuoleman jälkeen on varmaan jotain.

– Puhun usein siitä, että kesken jääneeltäkin tuntuva elämä tulee kuolemassa valmiiksi.

Omaa elämäänsä lasten ja läheisten kanssa Riikka Koivisto luonnehtii ihanaksi. Hän haluaa elää heidän kanssaan vielä monta vuotta, ja syö siksi terveellisesti sekä pyrkii pitämään itsestään huolta.

– En tee kuitenkaan elämästäni ja terveydestäni suoritusta, kohtuullinen taso riittää. Liika suorittaminen ei ole hyväksi mielelle.

"Sitä ennen tulee usein lempeä hetki, jolloin kuoleva tajuaa, ettei hänen tarvitse pelätä."

Kunnioitus mysteerinä kohtaan

Riikka Koivisto ei ole tuntenut kuoleman pelkoa vaan suurta ja nöyrää kunnioitusta sitä kohtaan. Alan ammattilaisellekin kuolema on mysteeri, jota ei voi loppuun asti selittää.

Prosessissa on tavallista, että ihminen väsyä ja hiljenee ennen kuin henki lähtee.

– Sitä ennen tulee usein lempeä hetki, jolloin kuoleva tajuaa, ettei hänen tarvitse pelätä.

Saattohoitokodilla ja seurakunnan työnteekijöillä ja vapaaehtoisilla on "hieno ja toimiva yhteistyö". Pappi käy viikoittain tapaamassa potilaita ja läheisiä, jotka haluavat keskustella ja osallistua hartauteen.

– Henkisyys ja hengellisyys on todella tärkeää ihmisille. Ennen kuin keho päästää irti elämästä moni haluaa käydä loppukeskustelun ja eksistentiaalisen pohdinnan siitä, mitä tapahtuu kuoleman jälkeen.

Kirkko tarjoaa apua monille kuoleville. Hautaan siunaaminen on olennainen osa kuo-

leman rituaaleja, jotka tuovat rauhaa ja turvallisuutta.

Koivisto arvostaa kovasti kirkon vapaaehtois- ja hyväntekeväisyystyötä ja diakoniaa.

– Ihmisille ollaan läsnä silloin kun heillä on hätä. Se on todella kunnioitettavaa.

Luterilaisen kirkon jäsen kokee, että kirkkoon kuuluminen on eräänlainen elämän tukipilari.

– Kristinusko antaa eksistentiaalista perusturvaa. Ajattelen, että kuoleman jälkeen on varmaan jotain. Joku voi sanoa, että tämä on lapsenuskoa. Se tuo rauhan.

– Ei tarvitse pelätä kuolemaa tai sitä, ettei elämällä olisi merkitystä. Voin päästää irti loputtomasta murehtimisesta ja veivaamisesta ja luottaa, että selviän.

Tärkeät välitilinpäätökset

Riikka Koivisto on oppinut, että ihmisen kannattaa tehdä välitilinpäätöksiä ja kysyä, mitä itselle kuuluu. Miten elämäni on mennyt tähän asti? Kenen elämää elän?

Perheenäitinä hän on vaiheessa, jossa aikuisista pojista toinen on armeijassa ja toinen aloitti juuri lukion viimeisen luokan.

– Kun lapset muuttavat pois kotoa ja jään yksin, alkaa uusi elämänvaihe. Me elämme niin pitkän elämän, että sen sisään mahtuu monta kokonaista elämää.

Riikan ensimmäisenä elämänvaiheena oli lapsuus ja nuoruus, sitten opiskeluaika ja lasten kanssa oleminen. Kun pojat muuttavat omilleen, alkaa "kolmas elämä".

Hän aikoo elvyttää joko ratsastusharrastuksensa, joka oli lapsena yksi keino toipua sairaudesta, tai moottoripyöräilyn, joka sopii seikkailunhaluiselle ja matkustamisesta nauttivalle naiselle.

– Idän pikajunallakin olisi

kiva matkustaa tai tehdä Kanadassa junareissu. Poikien kanssa voisinkin käydä safarilla Keniassa, missä voisi olla kosketuksessa alkuperäiseen luontoon, Riikka Koivisto haaveilee.

Omistamiseen tai materiaan hankkimiseen hänellä ei liity haaveita. Sellaisia asioita ei saa mukaansa, kun aika jättää.

Kolmannen elämän kannalta on tärkeämpää miettiä, mitä tämän elämän sisällä ehtii vielä tehdä. Mitä tavoitetta kohti haluan jatkaa ja miten suojelen itseäni?

– Haluan kokea vielä enemmän tätä maailmaa ennen kuin minun on aika päästää elämästä irti. On jäljellä sitten 5 tai 30

vuotta, pyrin olemaan siitä ajasta kiitollinen.

Yliannos toivoa ja iloa

Riikka Koivisto epäilee mukanaan kulkevan koko loppuelämän ajan – kuolemanpelon sijasta – syövän seurauksena syntynyt pelko, ettei hän ehdi elää riittävästi.

– Minulle on olennaista muistaa, miten tärkeää ja arvokasta on elämä ennen kuolemaa.

Blogissaan (kaikkimerkityksellinen.com) Koivisto pohtii, että hän sai elämänsä myös jotakin hyvää syövän vuoksi. Hän kokee olevansa sitkeimpiä mut-

ta myös hauraimpia ja avoimimpia ihmisiä maan päällä.

"Jouduin löytämään sen tien, missä pahimmallakin hetkellä elämässä pysyy vain hengissä ja hengittelee, mutta jonka rinnalla on pakko löytää kiintopiste johonkin hyvään. Sain siis syvää sisäsyntyistä positiivisuutta ja yliannoksen toivoa."

Välillä mikään ei ole tärkeämpää kuin järjetön ilo! Sain myös kyvyn nähdä kanssaihmisien tarpeita ja kyvyn kuunnella, mikä oikeasti on tärkeää. Sain kyvyn uskaltaa kohdata toinen huolimatta siitä, mitä hän käy läpi." ■

Syvenevä inflaatio näkyy diakoniatyössä

Kun diakoniatyön vastaanotolle varataan aika, syynä on pääsääntöisesti taloudellisen avun tarve.

TEKSTI ANU ISO-KOKKILA-VÄHÄNEN

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan diakoniatyöntekijä **Katja Lahti** vastaa talous- ja kriisivastaanotosta sekä toimii vankilatyön yhteyshenkilönä. Lahti on se, joka auttaa ihmisiä avaamaan ahdistavat kirjeet ja opastaa heitä saamaan taloutensa kuntoon.

– Asiakkaan kanssa keskustellaan taloudellisesta ahdingosta ja samalla kaikesta siitä, mitä omaan arkeen ja elämään kuuluu. Vastaanotolla otamme yhteyttä laskuttajiin ja velkojiin sekä autamme tekemään maksusuunnitelmia, hakemuksia, anomuksia ja asioimaan verkossa, Lahti kertoo.

Tapaamisen tullessaan asiakkaila on usein mukanaan kielteisiä päätöksiä Kelasta ja sosiaalityöstä.

Ihmisen taloudellisen avun tarve ei ole hänen muusta elämästään irrallaan oleva ongelma, vaan se liittyy hänen olemassaoloonsa ja selviytymiseensä hänen elinolosuhteissaan. Se liittyy usein jopa ihmisoikeuksiin.

– Akuuttiin hätään Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan diakoniassa vastataan niin, että ihminen tai perhe saa ruokaa ja hygieniatuotteita. Ruokakauppaan voidaan kirjoittaa ostolupa ja arjen tärkeisiin laskuihin

voidaan avustaa.

Tapaamiseen tullessaan asiakkailla on usein mukanaan kielteisiä päätöksiä Kelasta ja sosiaalityöstä.

– Asiakasmäärät eivät ole varsinaisesti kasvaneet, mutta uusia asiakkaita on tullut vastaanotolle ja asioiden selvittämiseen menee aikaa, jolloin yksi käynti ei riitä. Asiakkaiksi on tullut paljon nuoria aikuisia, pikkulapsiperheitä ja ikäihmisiä, sanoo Lahti.

Taloudellisen ahdingon rinnalla useilla ihmisillä on haasteellisia tilanteita kokea osallisuutta ja toimijuutta. Asiakas voi olla esimerkiksi liian huonossa kunnossa opiskelemaan, mutta aivan liian hyvässä kunnossa saadakseen kuntoutustukea.

– Erilaiset sairaudet, jotka eivät näy päälle päin, eivät diagnoosina kerro, mitä sairaus aiheuttaa ihmisen elämässä, ja usein esimerkiksi Kelan lääkärin ja asiakasta hoitaneet lääkärin ovat eri mieltä asiakkaan toimintakyvystä, Lahti kertoo.

– Tuet muuttuvat sitä mukaan, kun tulee joku päätös jostain, jolloin tulot ja/tai tukimuodot vaihtuvat. Odotusajat saattavat olla pitkiä, eikä nälkä siirry 16–18 päivän käsittelyajan päähän, mikä on vielä melko lyhyt aikaa odottaa päätöksiä.

– Eri ikäisillä on vaikeuksia saada oikea-aikaista apua, kun ei ole sellaista tahoa, joka tuntee kokonaistilanteen. Byrokratia on melkoista, ja laskujen kanssa tulee nopeasti vaikeuk-

sia, kun ne ehtivät mennä perintään ja kasvavat entisestään.

Tänä vuonna nuorimmat diakoniatyön uudet asiakkaat ovat olleet 18-vuotiaita ja ruuan lisäksi apua on pyydetty kulutustuotteisiin.

– Enenevässä määrin ihmiset ovat pyytäneet avustusta vaateteisiin ja kenkiin. Niihin ei jää rahaa, jos on vähävarainen. ■

DIAKONIAKESKUKSEN AJANVARAUS JA NEUVONTA

Diakoniakeskus Birger Jaarlin katu 3, Hämeenlinna. Ajanvaraus ti, to ja pe klo 9–12. p. 040 804 9350. Toivomme yhteydenottoa puhelimitse. Ajanvarauksen ulkopuolella voi jättää vastaajaan soitto-pyyntöä. Sähköposti: diakonia.hameenlinna@evl.fi Sähköposteihin ja soitto-pyyntöihin vastaamme mahdollisimman pian, mutta emme välttämättä saman päivän aikana.

Kalvola/littala Kalvolan seurakuntatalo, Hallintotie 3, littala. Ajanvaraus maanantaisin klo 10–12 p. 040 804 9482. Diakoniatyöntekijältä voi pyytää keskustelu-, sielunhoito- ja rukousapua sekä varata aikaa taloudellisiin vaikeuksiin liittyen.

Eläkeläisten ryhmissä keskustelu rönsyilee kahvikupin äärellä

TEKSTI JA KUVA WILLIAM SOHLSTRÖM

Marjatta Toivonen on entinen opettaja ja eläkeikäisten ryhmien aktiivinen jäsen. Hän on ollut eläkkeellä nyt 19 vuotta ja on osallistunut niin raamattupiireihin, alfakursseihin kuin ihan kahvitteletapahtumiin.

– Jos on mukana, niin on sitten kokonaan eikä osittain, Marjatta kommentoi osallistumisestaan.

Marjatta suosittelee eläkeikäisten ryhmiin osallistumista lämpimästi.

– Ryhmiin on kiva osallistua, kun saa kohdata ja tavata erilaisia ihmisiä.

– Ryhmätoiminta on hirmuisen tärkeää, koska siellä pääsee kohtamaan muita. Korona vaikuttaa yhä monen osallistumiseen. Moni oppi siinä yksinäisyyteen, eikä tule enää käytyä, hän toteaa.

Marjattaa harmittaa, kun ryhmät ovat tauolla kesän yli.

Diakoniatyöntekijä ja eläkeikäisten ryhmätoiminnasta vastaava **Hanna-Leena Niemelä** kertoo ryhmätoiminnasta.

– Meillä on tällä hetkellä viisi ryhmää: Poltinaholla, Hätilässä, Rengossa, Kalvolassa ja Reskan kulmassa. Ryhmissä on enimmäkseen keskustelua päivän polttavista aiheista tai sovitusta aiheista, esimerkiksi kirjallisuuden ja runoutteen liittyvät jutut ovat tärkeitä. Välillä on virsibingoa ja toisinaan monenlaista aivojumppaa. Tekemistä on hyvin laajalla skaalalla, mutta kaikesta tärkeintä on, että juodaan hyvät kahvit ja keskustellaan!

Keskustelu on Hanna-Leenan mukaan erittäin vapaa- muotoista ja jopa rönsyilevää.

– Keskustelu saa liikkua vapaasti mihin tahansa suuntaan. Välillä on syvällisempää keskustelua, välillä muistelua ja välillä ihan vaan jutustelua. Täällä ei hirveästi pönötetä, vaan matalalla kynnyksellä saa tulla. Eikä ole pakko puhua, vaan saa tulla juuri sillä panostuksella, kun haluaa.

Marjatta lisää toteamalla, että ryhmistä saa lähteä silloin, kun siltä tuntuu.

– Osa lähtee aikaisemmin kuin toiset. Täällä mennään ihan oman jaksamisen mukaan.

Ryhmätoiminta jakautuu syys- ja kevätkauteen. Syyskausi on syyskuusta joulukuuhun ja kevätkausi tammikuusta toukokuuhun. Kesän ryhmät ovat tauolla, mutta Reskan Kulmalla on kesätoimintaa, joka on saanut paljon kiitosta ryhmäläisiltä. ■

"Ryhmiin on kiva osallistua, kun saa kohdata ja tavata erilaisia ihmisiä."

Terveisiä perheestä!

Seurakunnassa uutta seiskaluokkalaisille!

SEISKOJEN ILLAT

Keskiviikkoisin klo 15-18 Poltinahon seurakuntatalolla 6.9. alkaen. Ilta on seiskaluokkalaisille tarkoitettu oma hetki rennon olemisen, pelailun ja yhdessä olon merkeissä. Illoissa on mahdollista pelata biljardia, pleikkaria tai lautapelejä. Ohjelmassa myös viime vuoden seiskojen ideoimia aktiviteetteja sekä välipalaa.

KERHOJEN OHJAAJAKSI MÄ&ME-KERHONOHJAAJA-KOULUTUKSELLA

Kutsumme kaikkia vuonna 2010 syntyneitä mukaan kerhonoijaakoulutukseen. Kaikille Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan jäsenille laitetaan elokuussa kutsukirje koulutukseen postissa.

Koulutuksessa opit kerhon- ja ryhmänohjaustaitoja sekä tutustut uusiin ystäviin. Koulutuksen käytyäsi sinulla on mahdollisuus päästä seurakunnan kerhonoijaajaksi varhaisnuorten kerhoihin sekä isoseksi varhaisnuorten leireille ja tapahtumiin.

Koulutus kestää vuoden. Siihen kuuluu kolme leirijaksoa ja 1-2 kuussa järjestettäviä iltakoontumisia, sekä vapaaehtoinen kerho "harjoittelu". Koulutusiltoja on maanantaisin ja keski- viikkoisin klo 17-19 kahdessa koulutusryhmässä, mikäli osallistujia tulee paljon. Leireille ilmoittautaan aina erikseen ja ne ovat koulutettaville maksuttomia.

Syksy 2023: 13.9., 25.9., 27.9., 9.10., 11.10., 23.10., 25.10. Leiri Lammin Kaunisniemessä 24.-26.11.2023, yhteiskuljetus.

Koulutuksen aikana harjoitellaan ja opitaan ryhmänohjaustaitoja, hartauksien pitämistä, ensiaputaitoja, suunnittelemaan kerhojen sisältöjä, erilaisia leikkejä ja pelejä, sekä vuorovaikutustaitoja. Koulutuksesta tulee olla suoritettuna 60% jotta voit saada todistuksen. Koulutus on suunniteltu niin ettei se rasittaisi nuoren koulun käyntiä. Koulutuksen seuraava aloitus on 13.9.2023 Poltinahon seurakuntatalolla klo 17-19. Mikäli et pääse aloitukseen ole yhteydessä Katiin ja sovi aloittamisesta erikseen.

Lisätiedot Kati Lehmuskanta
kati.lehmuskanta@evl.fi
Kevään ajankohdat löydät seurakunnan internetsivuilta.

PIKKUHELPPI STARTTAA JÄLLEEN

Pikkuhelppi tarjoaa kaikille perheille maksutonta lastenhoitoapua.

Ulkoilemme sovitusti lasten kanssa kodin lähiympäristössä, voit myös pyytää tapaamista johonkin päin kaupunkia, jossa ulkoilemme lapsen kanssa (esim. lääkärikäynnin ajan) tai vaihtoehtoisesti lapsen voi tuoda myös vapaana olevaan kerhotilaan. Kysy rohkeasti eri vaihtoehtoja.

Pikkuhelppiä tarjotaan maanantaisin ja torstaisin klo 13-16 välisenä aikana sekä sekä keskiviikkoisin klo 9-12 välisenä aikana max. 2 tuntia kerrallaan ja sen toteuttavat Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan varhaiskasvatuksen työntekijät.

Perhe voi saada palvelua syys- tai kevätkauden aikana enintään 4 kertaa.

Aika varataan puhelimitse lastenhojaaja Tuuli Kulmaselta numerosta 040 8049 384 maanantaista torstaihin klo 8-16 välisenä aikana. Jos puheluisi ei heti vastata, niin soitamme takaisin mahdollisimman pian.

MUMMOLA OMG! UUSI KERHO KAIKENIKÄISILLE!

Maanantaisin klo 13, alkaen ma 21.8. Turuntie 34 kerhopiste. Mummola on avoin olohuone "vauvasta vaariin". Tule viettämään aikaa yhdessä ja kahvittelemaan. Maksuton.

KESKUSTELUAPUA KAIKEN IKÄISILLE

Painaako jokin mieltäsi? Älä jää yksin!

Kirkon valtakunnallinen keskusteluapu on sinua varten, kun kaipaat henkistä tai hengellistä tukea. Päivystäjät ovat vaitiolovelvollisia koulutettuja vapaaehtoisia ja kirkon työntekijöitä. Palvelu on valtakunnallinen, ja yhteydenottoihin vastataan eri puolilta Suomea. Kirkon keskusteluavulla ei ole asiakasrekisteriä. Puheluita ei tallenneta eikä käydyistä keskusteluista poimita henkilökohtaisia tietoja. Soittajien numerot eivät välity päivystäjille eivätkä näy järjestelmässämme. Käydyistä keskusteluista tilastoidaan vain yleisluontoisia asioita, kuten keskustelun pääasialliset aihepiirit ja puheluiden kestot.

Vai haluatko mieluummin keskustella kasvokkain? Löydät papin tai diakonin yhteystiedot seurakuntamme sivuilta www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan ja kaupungin yhteinen ponnistus **Walk in -terapia** on ilmaista ja suunnattu 16-29-vuotiaille.

Walk in -terapian löydät Ohjaamo Stagen tiloista Turuntie 4, 13130 Hämeenlinna. Lisätietoja saat numerosta 050 563 3804. Walk in -terapia toimii maanantaisin klo 16.30-19.30. Voit vain tulla paikalle. Et siis tarvitse varattua aikaa. Emme myöskään kerää henkilötietojasi rekisteriin.

Muita auttavia tahoja:

SEKASIN-CHAT

Sekasin-chat on valtakunnallinen keskustelualusta 12-29-vuotiaille. Sekasin-chatissä voit keskustella mieltäsi askarruttavasta kysymyksistä tai aiheista nimettömänä ja luottamuksellisesti. Chatissa päivystävät järjestöjen ja kirkon ammattilaiset sekä koulutetut vapaaehtoiset. *Sekasin-chat on auki joka päivä, ma-pe klo 9-24 sekä la-su klo 15-24.*

TWITCH

Kirkon Ristiohjain-pelistriimauskanavalla osoitteessa [twitch.tv/ristiohjain](https://www.twitch.tv/ristiohjain) kirkon työntekijät pelaavat ja keskustelevat pelaamisesta. Tule mukaan juttelemaan ja pelaamaan. Keskustelumahdollisuus ja pelistriimaus tiistai-iltaisin, yleisimmin klo 17-19. Tervetuloa keskustelemaan myös Ristiohjaimen Discord -kanavalle. Kutsulinkki löytyy Twitch-sivulta.

SAAPAS

NettiSaapas menee nuorten luo sosiaalisessa mediassa ja kuuntelee, mitä nuorilla on mielen päällä. Etsivää nuorisotyötä verkossa NettiSaappaan toimintamallilla tekevät seurakunnat ja kunnat yhteistyössä. *Saapas-chat toimii tukinetissä.*

TOIVOTTU ERORYHMÄ JÄRJESTETÄÄN JÄLLEEN

Keväällä 2023 pidetty Korona-ajan jälkeinen eroseminaari sai suuren suosion. Ryhmään oli ilmoittautujia yli 30, joista 10 pääsi ryhmään.

Parisuhteen päättyminen eroon on yksi elämän isoimpia kriisejä. Erosta menetetään aikuisiän perustaksi tarkoitettu kiintymyssuhde. Erosta toipumiseen kannattaa panostaa oman hyvinvoinnin vuoksi. Lisäksi käsittelemättömät ihmissuhdevaikeudet viedään helposti seuraaviin parisuhteisiin.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan perheasiain neuvottelukeskuksesta järjestetään uusi eroryhmä keväällä 2024. Eroryhmä alkaa 15.1. 2024. Se kokoontuu maanantaisin kello 17.30–20.00. Eroryhmässä työskentellään eroon liittyviä tunteita ja erosta selviytymistä.

Ryhmässä on 10 kokoontumista viikoittain. Joka kerralla on eri teema. Teemojen kautta tehdään matkaa omaan itseen tutustumiseen, tunteisiin ja ihmissuhteisiin. Tapaamisella on aina sama rakenne: lyhyt luento, vertaisryhmä ja keskustelu teemasta ison ryhmän kesken.

– Ryhmä voisi olla myös itsetuntemusryhmä, miettii 15 vuotta ryhmää ohjannut perheneuvoja **Sari Paanu**. Ryhmä on alkujaan USA:sta Suomeen rantautunut Fisher -seminaari, josta on vuosien varrella tehty omannäköinen Hämeenlinnan malli. Paanun mukaan ryhmän vetäminen on hänelle mieluisaa työtä. Ryhmän aikana ryhmäläisistä huomaa toipumisen.

Vuoden 2023 ryhmästä kerätyssä palautteessa on seuraavia kommentteja.

“Oli yllättävän positiivinen kokemus. Ennen ilmoittautumista seminaariin, mietin, onko sillä itselleni mitään annettavaa. Nyt suosittelisin kaikille, vaikka parisuhde ei olisikaan päättynyt eroon.”

“Vertaistuki, keskustelut, luennot kaikki toimi. Ehkä keskusteluun pienryhmissä oli joskus liian lyhyt aika.”

Ryhmään voit ilmoittautua lähettämällä tekstiviestin perheneuvoja Sari Paanulle p. 040 804 9343. Sari Paanu ottaa sinuun yhteyttä haastattelua varten. Ryhmään otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä.

Eroryhmään voivat osallistua Hämeenlinnan ja Janakkalan asukkaat.

SUHDE ÄITIIN -elämämme merkittävin suhde?

Heli Pruuki luennoi lokakuussa Poltinahon seurakuntatalolla

Suhde äitiin on yksi elämämme vaikuttavista merkittävistä suhteista. Miksi äiti on niin tärkeä? Miten äitisuhde vaikuttaa eri elämänvaiheissa? Miten aikuinen voi tutkia, käsitellä ja hoitaa suhdetta omaan äitiin, elävään tai kuolleeseen?

TEKSTI ANU ISO-KOKKILA-VÄHÄNEN KUVA JANI LAUKKANEN

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan perheneuvonta tarjoaa psykoterapeutti **Heli Pruukin** luenton äitisuhteesta. Luento on ensimmäinen osa merkittäviä sukulaissuhteita käsittelevästä luentosarjasta, jonka Hämeenlinnan perheasiain neuvottelukeskus tarjoaa 50-vuotisen perheiden hyväksi tekemänsä työnsä juhlistamiseksi. 50-vuotisjuhluvuosi on ensi vuonna.

Suhde äitiin ja saadut mallit vaikuttavat läpi elämän eri ihmissuhteissa ja myös siinä, millaista on olla itse vanhempi omille lapsilleen. Äitisuhteen selvittely voi auttaa valitsemaan, mitä sukupolvien ketjuja haluaa omassa elämässään jatkaa eteenpäin.

– Äiti-tytär-suhde on aihepiiri, joka kulkee jokaisen naisen mukana jollain tapaa. Hyvässä ja pahassa. Ilta on suunnattu aikuisille naisille, joita kiinnostaa pohtia suhdetta äi-

tiin – elävään tai jo kuolleeseen, Pruuki kertoo.

– Johdattelen teemaan yleisesti, mutta myös henkilökohtaiselle tasolle. Siksi voisi ottaa nenäliinan mukaan.

Heli Pruuki on pariterapeutti, perhepsykoterapeutti ja teologian tohtori sekä vielä tietokirjailija.

– Tie teologian pariin juontui kyllä hyvästä seurakuntanuoritaustasta, mutta ensin lähdin opiskelemaan nuorisotyötä. Halusin jatkaa eteenpäin sitä hyvää, mitä olin saanut. Jo varhain tiesin kuitenkin, että haluaisin perheneuvojaksi. Silloin polulle siirryin 2008 ja aloin opiskella perhepsykoterapeutiksi sekä pari- ja seksuaaliterapeutiksi.

– Ihmisten suhteet ovat tärkeä, valtavan laaja ja ikuisesti mielenkiintoinen aihepiiri.

Pruuki on kirjoittanut koko elämänsä ajan ja jo peruskoulussa opettaja arveli, että vielä jonnain päivänä Helistä tulee kir-

jailija. Hänen ensimmäiset kirjansa julkaistiin vuonna 2002.

– Teologitausta kyllä auttaa myös terapeutin tehtävissä etenkin silloin, kun pohditaan eksistentiaalisia kysymyksiä, kuten elämän tarkoitusta, kuolemaa, kärsimystä, tai puhtaasti hengellisiä teemoja. Ylipäänsä on tärkeää, että mikään inhimillinen ei ole terapeutille vierasta ja että asiakas ei koe jäävänsä minkään aihepiirin kanssa yksin. Kaikesta voidaan puhua. ■

LUENTO

Tervetuloa pysähtymään oman äitisuhteen ja samalla myös oman vanhemmuuden äärelle psykoterapeutti Heli Pruukin luentolle torstaina 5.10. klo 18 Poltinahon seurakuntataloon. Luenton jälkeen voimme jatkaa keskustelua yhteisen iltapalan äärellä.

Tukeva ja yhdenvertainen seurakunta on parhaimmillaan

YRITTÄJIEN TUUKIPILARI

Krista Virtanen, Inkeri Valtonen ja Nina Aitola pitävät yritysten ja seurakunnan yhteyttä yhteiskunnan kantavana voimana.

Kotikirkon toimitus hyppäsi yrittäjyyden maailmaan ja haastatteli kolmea seurakunnan kanssa yhteistyötä tekevää yrittäjää.

TEKSTI JA KUVA ANU ISO-KOKKILA-VÄHÄNEN

Back on Trackin Suomen maajohtaja **Krista Virtanen** kumartuu haastattelun lomassa purkamaan Ruotsista saapunutta uutta kuormaa. Pahvilaati-koista nousee erilaisia terveyttä edistäviä tuotteita.

Back on Track on ruotsalainen hyvinvointiyritys ihmisille sekä eläimille.

– Erland Beselin on kehittänyt vanhan itämaisen lääketieteen kangashoitomuodon pohjalta kehoa hoitavan materiaalin. Yhtiön kaikki kangastuotteet valmistetaan tästä kankaasta, Virtanen rupattelee.

– Olen itsekin tutustunut kankaan hoitavaan vaikutukseen selkäreumani kivunlievitysapuna reumahoitolassa.

Krista Virtanen on aiemmin työskennellyt metsäasiantuntijana ja metsäpalontorjunnan projektinvetotehtävissä ympäri maailman. Hän on työnsä kautta nähnyt myös lähetystyötä.

– Namibiassa työskennellessäni suomalainen lähetystyö näkyi positiivisen vahvasti arjessa, Virtanen kertoo.

– Asuin osan aikaa suomalaisen papin kotona, joten sain nähdä läheltä heidän työtään.

– Lähetystyössä tehtiin kristillisen sanan jakamisen lisäksi muutakin hyvää kehitysaputyötä. Sunnuntaita kutsuttiin kansan keskuudessa leipäpäiväksi. Kirkossa käynnin ohella sai myös syödä.

Namibiassa lähetystyöntekijät huolehtivat myös terveysavusta ja ohjauksesta usein musiikin ja näytelmienkin keinoin.

Namibialaiset saivat usein myös suomalaisen nimen.

– **Martti Ahtisaari** tunnettiin kansan riveissä sankarina ja Namibian itsenäisyyden ratkaisevana neuvottelijana. Moni lapsi kastettiin Martiksi.

Namibian lisäksi Virtanen on työskennellyt Afrikan Mosambikissa ja Euroopassa.

– Mosambikissa työskentelelin Stora Ensolle. Myöhemmin

YK:n FAON metsäpalontorjunta tehtävät veivät Kroatiaan ja Bulgariaan. Suomessa sain toimia myös SPR:n turvapaikanhakijoille suomen kielen opettajana sekä projektikehittäjänä.

Tutustuminen lähetystyöhön ja sitäkin kautta uskontoon, on yksi syy, miksi Virtanen on edelleen seurakunnan kanssa yhteistyössä. Ennen joulua pappimme ja kanttorimme veivät joulun sanomaa yrityksiin. Yksi yrityksistä oli Back on Track.

Tutustuminen lähetystyöhön ja sitäkin kautta uskontoon, on yksi syy, miksi Virtanen on edelleen seurakunnan kanssa yhteistyössä.

– Olimme erittäin kiitollisia, kun saimme kokea todellisen joulun sanomaa kaupallisen kiireen keskellä ja pysähtyä hetkeksi. Oli hienoa, kun seurakunta rantautui luontevasti ja mieleenpainuvasti työarjen keskelle.

Yrittäjät ja seurakunta samassa veneessä

Kauneushoitolayrittäjä **Inkeri Valtonen** sai ensi kosketuksensa seurakuntaan vuonna 2021.

– Aloitin yhteistyön seurakunnan kanssa, kun ennen joulua 2021 sain tietää tästä joulupolkuideasta. Minusta idea oli ihan huikea ja hyödynsi kaikkia osapuolia, Valtonen kertoo.

– Yritykset sai mainosta, seurakunta ja ”jouluhenki” pääsi esille.

– Lisäksi kaupunkilaiset pystyivät osallistumaan tapahtumaan koronasta huolimatta, koska kierros tehtiin ulkona. Koin yhteistyön seurakunnan

kanssa hyvin toimivaksi.

Valtonen on osallistunut seurakunnan joulupolkuihin jo useampana vuonna.

– Haluaisin, että tätä joulupolkuideaa tehostettaisiin ja sen näkyvyyttä lisättäisiin yhdessä yritysten kanssa. Välttämättä mitään muuta ideaa ei tarvita vaan parannetaan tämän jo alkuun lähteneen tapahtuman markkinointia, hän miettii.

Valtosen mukaan joulupolun työstämiseen voitaisiin perustaa työryhmä, jossa myös yrittäjät olisivat mukana. Valtonen itsekkin tulisi innolla mukaan.

– Varsinkin nyt, kun ”seurakuntatalo” on keskeisellä liikepaikalla, koen sen olevan samassa veneessä muiden yritysten kanssa ja me kaikki tarvitsemme ja haluamme entistä vilkkaampaa keskustaa.

Kauneushoitola Inkeri Valtonen on perustettu vuonna 1980. Pitkänlinjan yrittäjä Valtonen on nykyisin yksinyrittäjä ja hän on erikoistunut kasvohoitoihin.

– Yritykselläni on myös verkkokauppa ja olen myös bloggari *Purkkiarmeijan komentaja* blogissa. Olen ollut koko yrittäjäräjäni ajan luottamustehtävissä yrittäjä- ja kosmetologijärjestöissä, Valtonen kertoo.

– Toimin pitkään Hämeenlinnan Seudun Yrittäjänäisten puheenjohtajana ja hallituksen jäsenenä. Sainkin syksyllä Suomen Yrittäjänäisten ansiolyvykkeen kiitokseksi, koska olen toiminut tämän järjestön hallituksessa neljällä eri vuosikymmenellä.

Inkeri Valtonen harrastaa sotahistoriaa ja lukemista yhdessä viiden kissansa kanssa. Blogia lukiessa kissat vilahtavat milloin tekstissä, milloin kuussa.

Myös Noblessa keittiöiden **Anja Sæe** on innoissaan yhteistyöstä seurakunnan kanssa.

– Yhteistyö seurakunnan kanssa on ollut kiva juttu. Koska näyteikkunoidemme somitukset vaihtuvat usein, on aina hauska lähteä toteuttamaan ja

ideoimaan valmista teemaa, Sæe sanoo.

– On ollut hyvä idea yhdistää aiheen teemoilta yrityksiä ja seurakuntaa! Voimme myös ehkä oppia toisiltamme markkinointia ja mainontaa.

"Seurakunta on minulle kuin toinen koti ja on luontevaa olla yhteistyössä myös työn merkeissä."

Perheyrittäjän kauppiaina ovat pariskunta Anja ja **Juha**.

– Meillä molemmilla on pitkä kalustealan kokemus ja pidämme molemmat ruuanlaitosta ja leipomisesta. Tästäkin on hyötyä, kun suunnittelemme asiakkaille keittiöitä, jotta niistä saadaan toimivia ja toiveiden mukaisia, kertoo Sæe.

Seurakunta yrittäjien yhdistäjänä?

– Seurakunta on minulle kuin toinen koti ja on luontevaa olla yhteistyössä myös työn merkeissä, kertoo Remax Helmen omistaja **Nina Aitola**.

Remax Helmi on tehnyt tiivistä yhteistyötä seurakunnan kanssa. He ovat osallistuneet joulupolkuun ja halunneet tukea seurakuntaa mainostamalla *Kotikirkko*-lehdessä. Lisäksi Nina Aitolan kiinteistönvälitysyrittäjä haluaa yllätyksenä tarjota pisanan joulua työntekijöilleen.

– Jouluinen seurakunnan piipahdus toi iloa ja valoa työarkeen, josta pääsi useampi nauttimaan. Haluan mahdollistaa henkilökunnalle seurakuntayhteyden. Minusta on ihanaa, että seurakunta yleensäkin haluaa olla yritysten kanssa aktiivisesti yhteistyössä, ihmisistä muodostuu yritykset ja seurakunta ihmisistä. Seurakunnan on hyvä

jalkautua ihmisten pariin.

– Seurakunnalla on ollut hyviä yhteistyömuotoja ja niitä on hyvä jatkaa. Yrittäjiä voisi ehkä kutsua porukalla seurakuntaan, seurakunnan tiloihin esimerkiksi aamukahville pari kertaa syksyllä ja myös keväällä tai vaikkapa glögille. Olisi kiva tavata myös muita yrittäjiä, joille seurakunta on merkityksellinen.

Hämeenlinnan RE/MAX Helmi on perustettu vuonna 2018.

– Olen kohta kaksi vuotta toiminut yrittäjänä ja sitä ennen muutaman vuoden kiinteistönvälittäjänä, kun sitten edellinen omistaja halusi myydä yrityksen, oli luonnollista ottaa homma haltuun, Aitola sanoo.

– Meillä on ihana ja osaava porukka, jonka kanssa on kiva tehdä töitä asiakkaiden parhaaksi. Sloganimme onkin, että tarjoamme parasta palvelua sydämellä, mutkattomasti ja joustavasti.

Aitolan kiireiseen yrittäjäelämään mahtuu paljon muutakin työn lisäksi. Erityisesti seurakunta ja kirkko kuuluvat vahvasti Aitolan arkeen.

– Aikaisemmin työskentelin vuosikymmeniä terveydenhuollossa sairaanhoitaja- ja esimiestehtävissä sekä edelleen toimin luottamustehtävissä niin Hattulan kunnassa kuin seurakunnassa. Olen aktiiviseurakuntalainen ja toimin säännöllisesti myös suntiona yleensä kerran kuukaudessa Hattulan kirkoissa. Toimin myös luottamustehtävissä, niin Hattulan kunnassa kuin seurakunnassakin.

– Itselleni rakkain kirkko, kotikirkko, on Hattulan kirkko, ns. uusi kirkko, joka on vuodelta 1857. Hämeenlinnan kirkoista olen tykästynyt erityisesti Lammim ja Rengon kirkkoihin. Niihin kaikkiin on aina hyvä mennä hiljentymään yrittäjäarjen keskellä. ■

Tule mukaan!

KANTAKAUPUNGIN MESSUT JA JUMALAN- PALVELUKSET

Hämeenlinnan kirkko joka
sunnuntai klo 10 messu

Su 3.9. klo 17 Valomessu
Su 17.9. klo 17 Valomessu
Su 1.10. klo 17 Valomessu
Su 15.10. klo 17 Valomessu
Su 29.10. klo 17 Valomessu
Su 12.11. klo 17 Valomessu

Vanajan kirkko

Su 20.8. klo 12
Su 3.9. klo 12
Su 10.9. klo 18 Iltamessu
Su 17.9. klo 12
Su 24.9. klo 18 Iltamessu
Su 1.10. klo 12
Su 8.10. klo 18 Iltamessu
Su 15.10. klo 12
Su 22.10. klo 18 Iltamessu
Su 29.10. klo 12
Su 5.11. klo 18 Iltamessu
Su 12.11. klo 12
Su 19.11. klo 18 Iltamessu

LÄHIÖMESSU

Lähiömessu on kotoisa messu **Jukolan Lintukodossa**, (Eeronkuja 5, Hämeenlinna), johon on helppo tulla ja osallistua. Messun toteuttavat seurakuntalaiset ja työntekijät yhdessä. Messun jälkeen maksuton keittolounas. **Syksyn Lähiömessut: 3.9., 17.9., 1.10, 15.10., 29.10., 12.11., 26.11. ja 10.12. klo 12.00.**

ARKIHARTAUDET

18.9. ja 27.11. Reskan kulmassa klo 17.30–19.30
Olet sydämellisesti tervetullut mukaan Pysäkin vapaaehtoisten yhdessä järjestämään arkihartauteen. Arkihartaudessa pääset pysähtymään ja rauhoittumaan sanan äärelle. Samalla saat valoa ja voimaa alkavaan viikkoon. Tule mukaan juuri sellaisena, kun arkesi keskeltä pääset. Hartauden jälkeen juomme yhdessä iltateen ja rupatellemme ajankohtaisista asioista.

PERHEMESSUT

- **Metsäkirkko 20.8. klo 10**
Loimalahden leirikeskus.
Metsäkirkon jälkeen kirkkokahvit.
- **Perhemessut 3.9. klo 10**
Rengon kirkko ja klo 15 Kalvolan kirkko.
Messujen jälkeen kirkkokahvit.
- **Mikkelinpäivän perhemessu 1.10. klo 12**
Poltinaholla. Maksuton lounas.
- **Perhemessu 5.11. klo 16 Ahveniston Kappelilla.**
Messun jälkeen makkaraa tarjolla.

Ajantasaiset tiedot seurakunnan verkkosivuilta
www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi.
Puhelimitse arkisin klo 13–15, p. 040 804 9300.

LAPSIPERHEILLE

PERHEKERHOT tarjoavat leikkiseuraa lapsille ja juttuseuraa sekä vertaistukea aikuisille. Perhekerhojen sisältö muokkautuu omanlaisekseen, perheitä kuunnellen. Jokaisella kerralla on myös ohjattua toimintaa.

UUTTA TOIMINTAA SYKSYLLÄ!

“MUMMOLA” maanantaisin klo 13–15
Poltinahon seurakuntatalolla. Mummola on avoin olohuone “vauvasta vaariin”. Tule viettämään aikaa yhdessä ja kahvittelemaan. Maksuton.

LIIKU LAPSESI KANSSA -ryhmä (2–3v + aikuinen) on perheen yhteinen liikuntahetki, jossa on sekä ohjattua että vapaata liikuntaa. Kokoontuminen **torstaisin klo 17.30–18.15** **Kirkonkulman koululla** (Vanhanpappilantie 133). Ohjelma on suunnattu 2–3 v. lapsille aikuisineen. Ryhmä on maksuton eikä vaadi ilmoittautumista.

PÄIVÄKERHOISSA ON TILAA! Päiväkerhoon voivat hakea 2–5-vuotiaat lapset. Lapsen voi ilmoittaa kerhoon hänen täytettyään kaksi vuotta. Päiväkerhot kokoontuvat kahdesti viikossa. Kokoontumispäivät ovat joko maanantai & torstai tai tiistai & perjantai. Ilmoittautuminen on auki nettisivuillamme jatkuvasti niihin ryhmiin, joissa on vielä tilaa. www.hameenlinnansuurakunnat.fi/ ilmoittautua.

PERHELEIRI Loimalahdessa 3.-5.11.

Ilmoittautuminen nettisivujen kautta.

TULOSSA! VAUVAN PÄIVÄN TAPAHTUMA

Poltinaholla pe 29.9 klo 13-19.30! Seuraa tarkempaa ilmoittelua sosiaalisen median kanavissa.

IG: palikat_ristissa

FB: Hämeenlinna-Vanajan srk:n varhaiskasvatus

MAINOSTA KOTIKIRKOSSA!

Ota yhteys kotikirkko@evl.fi

PARTIO

Partiossa tavoitteena on, että ihminen on aktiivinen toimija omassa yhteisössään ja yhteiskunnassa. Partiossa oppii monenlaisia kansalaistaitoja, pääsee liikkumaan luonnossa ja saa uusia kavereita. Seurakunta on taustayhteisönä seitsemälle partiolippukunnalle. Lippukunta on partiossa paikkakunnalla toimiva yhdistys. Lippukuntia toimii Rengossa, kaupungin keskustassa ja Kalvolan alueella. Jokaiseen lippukuntaan pääsee mukaan pitkin vuotta, mutta erityisesti toimikauden alussa. Partiolippukuntien toiminta on pääasiassa kouluikäisille, mutta lippukunnasta riippuen tarjolla on myös perhepartiota, joka tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille yhdessä heidän huoltajiensa kanssa.

TIESITKÖ, että myös AIKUISENA voi harrastaa partiota. Aikuinen mahdollistaa lapsen ja nuoren partioharrastuksen. Partio sopii harrastukseksi sellaiselle aikuiselle, joka kokee merkityksellisyyttä elämässä, kun saa toimia yhteiseksi hyväksi. Partiossa aikuinenkin saa uusia ystäviä, saa kokea onnistumisia, kantaa vastuuta ja nauraa yhdessä. Partioon mukaan pääset olemalla yhteydessä suoraan lippukuntiin. Voit myös olla yhteydessä seurakunnan partiotyöntekijään ja kysyä lisätietoja. Maria “Malla” Lehtovaara p. 040 804 9374

Hämeenlinnan keskusta-alue:

KASKENKAATAJAT

kokoontuminen Poltinahon seurakuntatalon pihapiirissä. Kyselyt lippukunnanjohtaja Joona Haltialta. joona.haltia@kaskenkaatajat.org, kaskenkaatajat.org

LIEKKITYTÖT

kokoontuminen Poltinahon seurakuntatalolla. Kyselyt lippukunnanjohtaja Katja Raikkaalta. lpkj@liekkitytot.fi, liekkitytot.fi

NUMMEN ERÄNKÄVIJÄT

kokoontumispaikkoja Loimalahti, Lintukoto, Rantatie ja Anttilankatu. Kyselyt lippukunnanjohtaja Kati Komulaiselta, lippukunnanjohtaja@nuer.fi, nuer.fi

WANAJAN ILVES

kokoontumispaikkana Vanajan seurakuntatalo, Kyselyt lippukunnanjohtaja Nina Kentältä, nina.kentta@partio.fi, wanajanilves.fi

Renko:

JAAKON SAMOOJAT

kokoontumispaikkana Rengon seurakuntatalo. Kyselyt lippukunnanjohtaja Katri Temoselta. katriemonen@gmail.com, jaakonsamoojat.fi

Kalvola:

KALVOLAN KATAJASISKOT

kokoontumispaikkana Hukarin nuorisotila, kyselyt lippukunnanjohtaja Annukka Nummista. annukka.numminen@gmail.com,

KALVOLAN OLAVINPOJAT

kokoontumispaikka Hukarin nuorisotila, kyselyt lippukunnanjohtaja Antti Frustilta. afrusti@gmail.com

NUORILLE

Tarkempaa infoa ja tunnelmia nuorten toiminnasta IG: @poltsarinnuoret

NUORTEN ILLAT keskiviikkoisin klo 18–21 6.9. alkaen Poltinahon seurakuntatalon nuorisotilalla.

Rentoa menoa ja letkeätä tunnelmaa! Nuortenilloissa on kahvittelua, yhteistä ohjelmaa, hartaus ja vapaata hengailua. Voit pelaila esimerkiksi lautapelejä ja biljardia. Tule ja mene, miten ehdit! Nuorten iltoihin ei ole ikärajaa.

SYKSYN PERJANTAI-KLUBIT 13.10., 10.11.

Perjantai-KLUBI Poltinahon nuorisotilan ovet pidetään auki pidempään klo 19–22. Illan aikana tarjolla hyvää seuraa, livemusiikkia, kahvia, oleilua ja sanomaa. Illoissa on mukana vierailijoita.

LEIRIT JA TAPAHTUMAT

SYKSYN NUORTEN LEIRI

Kaunisniemessä 20.–22.10.

Syyslomaviikon päättää nuorten leiri Kaunisniemessä Lammilla. Nuorten leiri on viikonloppu, jolloin on tilaisuus viettää rennosti aikaa yhdessä pelaillen, ulkoillen, hiljentyen ja yhdessä tehden. Leiriä varten järjestetään lähempänä yhteinen suunnitteluilta. Ilmoittautuminen aukeaa myöhemmin syksyllä.

RETKI MAATA NÄKYVISSÄ -FESTAREILLE TURKUUN

Pohjoismaiden suurin nuorten kristillinen Gospel-Festari järjestetään vuosittain Turussa. Teemme sinne retken tapahtuman pääpäivänä La18.11. Retki on maksullinen. Tarkemmat tiedot hinnasta ja ilmoittautumisesta lokakuussa.

SYKSYN MUSAMESSUT

6.9., 4.10., 1.11. Musamessun 10-synttärät.

Musamessut tällaisenaan päättyvät tähän tilaisuuteen!

Musamessut ovat nimensä mukaisesti musiikkipainotteisia messuja, jotka on ensisijaisesti suunnattu nuorille ja nuorille aikuisille. Niitä järjestetään joka kuukauden ensimmäinen keskiviikko Poltsarin kirkkosalissa klo 19. Messun jälkeen tarjolla ilmainen iltapala.

TULE MUKAAN!

NUORTEN MUSAPORUKKA

Haluatko tulla mukaan soittamaan tai laulamaan erilaisiin musaprojekteihin? Tilaisuudet voivat olla esimerkiksi musamessuja tai muita teemallisia erikoismessuja, kauneimpia joululauluja, musikaaleja, musavierailuja esim hoitolaitoksissa, säestys-/esilaulukeikkoja tai muita pienimuotoisia tilausesiintymisiä. Toiminta on projektiivista. Jotkut esiintymiset treeneineen ovat pidempiä projekteja ja jotkut lyhempinä. Voit itse valita millaiseen projektiin haluat sitoutua!

BÄNDITOIMINTA

Poltsarin bändikämpällä syyskausi starttaa viikolla 37. Jos bändisi on ilman treenitiloja, tässä on ratkaisu! Seurakunta tarjoaa treeni-ai-kaa nuorten bändeille. Treenikämpä sijaitsee Poltinahon seurakuntatalolla. Bänditilan perusbändisoittimet ja vahvistinlaitteet ovat nuorten käytettävissä. Harjoitteluvuoroja on tarjolla arki-iltaisin kello 17–21. Treenivuorot ovat kahden tunnin mittaisia ja maksuttomia.

KERHOJA ALAKOULAISILLE

KOKKI-, ASKARTELU- PUUHA- JA LIIKUNTAKERHOT

Kerhot ovat avoimia 1–6-luokkalaisille. Kerhot kokoontuvat maanantaista torstaihin kerran viikossa ja kestävät tunnista puoleentoista tuntiin (klo 17–18.30). Tarkemmat kerhokoh-taiset tiedot ja ikäraajat löytyvät seurakunnan nettisivuilta. Kaikki kerhot ovat maksuttomia ja alkavat viikolla 37 ja päättyvät viikolla 48. Syyslomaviikolla 42 kerhot lomailevat. Ilmoittautuminen kerhoihin alkaa 17.8. sähköisesti seurakunnan nettisivuilla. Täytämme paikat ilmoittautumisjärjestyksessä. Lisätietoja Kati Lehmuskanta p. 040 804 9375

PIENOISSÄHKÖAUTOKERHOT

Kylätien pienoissähköautorata Kokoontumiset 14.8. alkaen maanantaisin klo 18–20. Ei ennakoilmoittautumista. Alle 10-vuotiaat ovat tervetulleita vanhempiensa seurassa. Kylätiellä on yli 40 metriä pitkä 8-urainen sähköautorata. Osoite: Kylätie 2.

POLTINAHON PIENOISSÄHKÖAUTORATA

Kokoontumiset 15.8. alkaen tiistaisin klo 18–20. Ei ennakoilmoittautumista. Kerho on suunnattu 7-vuotiaasta ylöspäin. Alle kouluikäiset voivat tulla kerhoon aikuisen kanssa. Poltinahon seurakuntatalolla on 4-urainen ”kotirata-autoille” tarkoitettu rata. Osoite: Turuntie 34 (ovi D, sisäpihalla).

Lisätietoja pienoissähköautokerhoista Markku Ihanderilta p. 040 804 9370

RETKET JA LEIRIT

8.–10.9. SEISKOJEN LEIRI

Ohjelmassa yhteistoimintaa, pelailua, seikkailua, leffaa, hyvää ruokaa sekä mahdollisuus saunomiseen. Leirin hinta on 25 €/hlö. Ilmoittautumiset leirille 14.8.–31.8. seurakunnan nettisivuilla.

Katso lisätietoja seiskatoiminnasta, retkistä ja tapahtumista seurakunnan nettisivuilta nuorten toiminnan alta.

ISÄT JA ALAKOULUikäiset LAPSET -leiri 22.–24.9. Loimalahden leirikeskuksessa.

Monipuolista tekemistä, melontaa (säävaraus), jousiammuntaa, ulkoilua, pelailua, saunomista, sekä hyvää ruokaa ja mukavaa yhdessä oloa. Hinta 38 €/aikuinen ja 25€/lapsi. Ilmoittumiset seurakunnan nettisivuilla olevasta ilmoittautumislinkistä. Lisätietoja Soila Pollarilta p. 040 804 9371

KOULULAISTEN SYYSLOMALEIRIT (viikko 42)

16.–18.10. 2–3-luokkalaiset

18.–20.10. 4–6-luokkalaiset

Kivaa tekemistä, kisailua, ulkoilua, hyvää ruokaa ja mukavaa yhdessäoloa. Leirin hinta on 30 €/lapsi. Ilmoittautumiset leireille elokuussa seurakunnan nettisivuilla olevasta ilmoittautumislinkistä. Lisätietoja Soila Pollarilta.

NUORILLE

Tarkempaa infoa ja tunnelmia nuorten toiminnasta IG: @poltsarinnuoret

TAPAHTUMIA NUORILLE

10-SYNTTÄRIT

Poltinahon seurakuntatalolla

Syksyn aikana järjestetään 2013 syntyneille omat synttärjuhlat 28.10. klo 13–15. Juhlissa luvassa hauskanpitoa, aarteenetsintää, ongintaa ja herkkuja. Kaikille seurakuntamme 10-vuotiaille lähetetään syksyllä henkilökohtainen kutsu, jossa on ilmoittautumishojeet. Mikäli et saanut kutsua, ole yhteydessä työntekijöihin.

EKALUOKKALAISTEN KIRKKO

tiistaina 8.8. klo 18.00–19.30 Hämeenlinnan kirkossa. Yhteinen kirkkohetki, jonka jälkeen mahdollisuus tutustua partio- ja kerhotoimintaan. Kutsu saapunut postissa ekaluokkalaisille.

PERHEIDEN MELONTARETKET

torstaina 7.9. klo 17–19.30 ja sunnuntaina 10.9. klo 15–17.30. Melontakokemusta ei tarvitse. Yhdessä kanootissa täytyy olla yksi aikuinen ja maksimissaan kaksi lasta. Lasten täytyy olla sen verran isoja, että he pystyvät istumaan itsenäisesti penkillä. Retkelle lähtö ja paluu Syöksynsuun leirikeskuksen saunakämpältä. Retki on maksuton. Melomisen jälkeen on mahdollista syödä omia eväitä tai paistaa vaikka makkaraa rannan nuotiopaikalla. Ilmoittautuminen seurakunnan ilmoittautumislinkistä. Lisätietoja nettisivuilta.

SYYSPATIKKA 16.–17.9.2023

Partiolippukunta Jaakon Samoojat järjestää koko perheille ulkoilutapahtuman Rengossa. Maastoon on merkitty eri mittaisia kulkureittejä, joissa on sopiva vaihtoehtoja kaikenikäisille ja kaiken kuntoisille. Sunnuntaina vaeltava jumalanpalvelus osana tapahtumaa. Lisätietoja tapahtumasta alkusyksystä Jaakon samoojien nettisivuilla ja seurakunnan tapahtumissa. jaakonsamoojat.fi

IHAN LOMALLA 17.10. klo 10–13 koko perheen pihatapahtuma Loimalahdessa.

MIESTEN JA LASTEN PIZZA- JA PELI-ILTA 2.11. klo 17–20

Poltinahon seurakuntatalolla Pizza- ja peli-illat ovat tarkoitettu hämeenlinnaisille lapsille aikuisineen. Lasten mukaan on tervetulleita niin isät, isoisät kuin kummit. Ilta koostuu yhteisestä aloitushetkestä, lauta- ja korttipelien pelailusta, biljardista sekä yhteisestä ruokailuhetkestä pizzojen valmistuttua. Ilta on maksuton. Ilmoittautuminen seurakunnan nettisivujen kautta.

PERHELEIRI 3.–5.11. Loimalahdessa. Ilmoittautuminen nettisivujen kautta lähempänä leiriä. Lisätietoja Niina Huttuselta p. 040 804 9381

PERHEIDEN ASKARTELUILTA 12.12.

klo 17–20 Poltinahon seurakuntatalolla Tilaisuus on kaikenikäisten lasten perheille. Perheeseen voi kuulua myös mummut ja vaarit tai kummit. Illan aikana askarrellaan jouluisia askarteluita. Valmiina on erilaisia malleja, mutta voit ideoida myös itse. Askarteluillan hinta 2 €/henkilö sisältäen askartelumateriaalin ja glögin/mehun ja joulutortun. Illan kesto on 17–20, mutta paikalla voi olla juuri sen ajan, joka perheelle parhaiten sopii. Ilmoittautuminen seurakunnan nettisivujen kautta.

KURKISTUS ADVENTTIIN 29.11. klo 17–20

Loimalahden leirikeskuksen piha-alueella. Tule virittäytymään joulun tunnelmaan ja kokemaan elämyksellinen polku kohti joulun sanomaa, sekä nauttimaan glögistä ja pipareista. Voit ottaa mukaan oman lyhdyn ja saapua oman aikataulusi mukaan. Viimeinen opastettu kierros lähtee klo 19.30. Tapahtuma on maksuton. Lisätietoja Niina Huttuselta.

KUOROT

MUKULAKUORO aloittaa syksyllä harjoitukset to 21.9. klo 17 Poltinahon seurakuntatalolla. Tervetuloa 5–9-vuotiaat mukaan laulamaan iloiseen joukkoon! Lisätiedot: Minna Koskikunnas, minna.koskikunnas@evl.fi, p. 040 804 9318.

NELOSLUOKKALAISTEN KUORO

to klo 16–16.45 Poltinahon seurakuntatalolla. Alkaa 7.9.

AURORINA (5.–8.-luokkalaisille) to klo 17–18 Poltinahon seurakuntatalolla. Alkaa harjoitusleirillä Loimalahdessa pe-la 25.–26.8.*

AURORA (n. 15–25 -vuotiaille) ti klo 17–18.30 Hämeen Suojassa. Alkaa harjoitusleirillä Loimalahdessa la-su 26.–27.8.*

VOX VANAJAE -kuoro nuorille aikuisille.

Harjoitukset n. joka toinen sunnuntai klo 13–15. Alkaa 27.8.*

VANAJAN KAMARIKUORO to klo 18.15–20.15 Poltinahon seurakuntatalolla. Alkaa 7.9.

*Koelaulutilaisuus Ismo Savimäen johtamiin kuoroihin Poltinahon seurakuntatalolla to 24.8. klo 17–19. Koelaulu voi olla myös muuna päivänä. Nelosluokkalaisten kuoron ja Aurorinan koelaulun voi suorittaa myös kaverin tai kahdenkin kanssa. Lisätietoja antaa kanttori Ismo Savimäki, ismo.savimaki@evl.fi, p. 040 8049322.

TAWASTICA-kuoro harjoittelee torstaisin

klo 17.30–19.30 Luther-talolla, alkaen 7.9. Tiedustelut Sonja Seppänen.

HÄMEENLINNAN GOSPELKUORO

Ohjelmistossa monipuolista hengellistä rytmimusiikkia. Harjoitukset to klo 18–20 Jukolan Lintukodossa (Eeronkuja 5, Hämeenlinna). Uudet laulajat voivat sopia koelaulusta kuoron johtajan kanssa lokakuusta alkaen. Yhteystiedot Juho Punkeri, juho.punker@evl.fi, p. 040 804 9320.

KALVOLAN LAPSIKUORO LASILINNUT

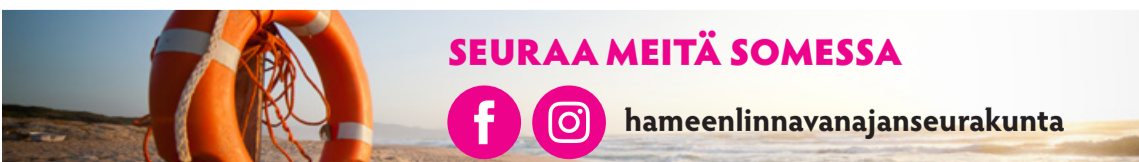
torstaisin, Kalvolan seurakuntatalo, Hallintotie 3. Kaksi ryhmää: nuoremmat suoraan iltapäiväkerhosta klo 14.45–15.30. Isommat klo 15.30–16.15 suoraan koulusta. Kuoroa johtaa Anne Laulajainen, p. 0500 321 689.

KALVOLAN KIRKKOKUORO

Ohjelmistossa monipuolista ja moniäänistä hengellistä musiikkia. Harjoitukset ke klo 17–19 Kalvolan kirkossa (littalantie 300, litala). Yhteystiedot Juho Punkeri, juho.punker@evl.fi, p. 040 804 9320.

KAIKKI LAULAMAAN -LAULURYHMÄ

Keskiviikkoisin klo 15, Hämeenlinnan kirkko. Tervetuloa laulamaan kaikki! Tässä porukassa ei ole pääsääntöjä, ei esiintymispakkoa, pelkkää laulamisen iloa! Kevätkausi alkaa ke 11.1. ja päättyy 10.5. Syyskausi alkaa ke 6.9. ja päättyy 13.12.2023. Muutokset mahdollisia. Ei harjoituksia ke 22.2., 18.10. ja 6.12.

SEURAA MEITÄ SOMESSA

hameenlinnavanajanseurakunta

VALTAKUNNALLISEN KIRKKOMUSIIKIN PÄIVÄN KONSERTTI

Hämeenlinnan kirkossa su 17.9. klo 15.

Lammin kirkkokuoro

Hauhon kirkkokuoro

Hämeenlinna-Vanajan srk:n kuoroja

Konsertin erityisvieraana on yhteisömusiikkiammatillainen **Hanna Vuolteenaho**, joten myös yleisö

pääsee osallistumaan yhteiseen improvisointiin!

TUTKI USKOA

Alfa-kurssi alkaa 6.9. Reskan Kulmassa. Alfa-kurssilla tutustutaan kristinuskoon eikä mikään kysymys ole huono!

Alfa-kurssilla pohditaan kristinuskon perusasioita rennossa ilmapiirissä. Alfa-kurssi on kaikille avoin: etsijöille, epäilijöille ja niille, jotka haluavat päivittää tietonsa kristinuskosta tai syventää seurakuntayhteyttään. Alfa-kurssi sopii myös osaksi aikuisrippikoulua, jos rippikoulu on jäänyt käymättä tai et ole saanut kristillistä kastetta.

Kurssiin kuuluu yhteinen ruokailu, alustuksia aiheista sekä ryhmäkeskusteluja vetäjien johdolla. Kaikesta aiheista voi keskustella. Alfa-kurssi on maksuton. Tiedustelut ja viimeinen ilmoittautuminen 28.8. pastori Mirja Lassila p. 040 804 9310 tai mirja.lassila@evl.fi.

26.9. klo 18 Poltinahon seurakuntatalo. Ensimmäinen ihminen – Jumalan kuva, Raamattuluento, **Mika Juppala**.

27.9. klo 18 Rengon seurakuntatalo. Ensimmäinen ihminen – Jumalan kuva, Raamattuluento, **Mika Juppala**.

28.9. klo 18 Iittalan seurakuntatalo. Ensimmäinen ihminen – Jumalan kuva, Raamattuluento, **Mika Juppala**.

24.10. klo 18 Poltinahon seurakuntatalo. Miten uskoa, kun ei voi uskoa? Raamattuluento, **Sampo Kujala**.

25.10. klo 18 Rengon seurakuntatalo. Miten uskoa, kun ei voi uskoa? Raamattuluento, **Sampo Kujala**.

26.10. klo 18 Iittalan seurakuntatalo. Miten uskoa, kun ei voi uskoa? Raamattuluento, **Sampo Kujala**.

31.10. klo 18 Poltinahon seurakuntatalo. Uskon yliluonnolliseen. Ilta uushenkisyydestä, iltakahvit.

28.11. klo 18 Poltinahon seurakuntatalo. Miten suhtautua henkivaltoihin? Pohdintoja Lea Kujanpään kirjasta, Ettei tarvitse pelätä. Raamattuluento, **Mirja Lassila**.

29.11. klo 18 Rengon seurakuntatalo. Miten suhtautua henkivaltoihin? Pohdintoja Lea Kujanpään kirjasta, Ettei tarvitse pelätä. Raamattuluento, **Mirja Lassila**.

30.11. klo 18 Iittalan seurakuntatalo. Miten suhtautua henkivaltoihin? Pohdintoja Lea Kujanpään kirjasta, Ettei tarvitse pelätä. Raamattuluento, **Mirja Lassila**.

Hän levittää siipensä ylleni
lahja, kolhuttavalle avataan
dra, rakkaus, kärkeh minä olen ihme
lämpö, hymy, usko, Herra on minun paimeneni
suru, armon, yhteys, ystävä, olkapää
hopp, lähimmäinen, Reskan Kulma, rakkaus on lempeä

RESKAN KLUBI-ILLAT

15.9. klo 18 Reskan klubi-ilta, Uskallanko rakastaa?

Hyvää musiikkia ja syötävää, yhdessäoloa sekä näkökulmia rakkauteen.

Teemaan johdattelee **Mirja Lassila**. Musiikkivieraana **Alexi Aromaa**.

Reskan Kulma. Vapaaehtoinen iltapalamaksu.

13.10. klo 18 Reskan klubi-ilta, Uskallanko toivoa?

Hyvää musiikkia ja syötävää, yhdessäoloa sekä näkökulmia

toivoon. Teemaan johdattelee **Mirja Lassila**.

Musiikkivieraana **Aku Keinonen**. Reskan Kulma. Vapaaehtoinen iltapalamaksu.

17.11. klo 18 Reskan klubi-ilta, Uskallanko päästää irti?

Hyvää musiikkia ja syötävää, yhdessäoloa sekä näkökulmia menetyksiin.

Teemaan johdattelee **Mirja Lassila**.

Musiikkivieraina **Elina ja Heikki Uusikylä**. Reskan Kulma. Vapaaehtoinen iltapalamaksu.

HILJAISUUDEN VILJELY

4.9.–18.12. klo 19.15 Kristillisen meditaation illat Hämeenlinnan kirkon kappelissa.

7.9. Veisuja kodalla

Paikka: Aulangan tekoareet, Aulangankuja, Hämeenlinna

Kitara, tähdet, nuotio – niistä on syysilta tehty, tule laulamaan kanssamme!

Veisut täyttävät Aulangan tekoareet kodan, kun nuotiotulen äärellä lauletaan ja ihmetellään elämää. Nuoren seurakunnan veisuja kaikille syyskuun iltana laulattaa **Marko Kylväjä**.

Ota mukaasi oma vesipullo ja säänmukainen varustus. Laulujen jälkeen on mahdollisuus nauttia omia eväitä nuotiolla klo 20.30 asti.

Naisten hiljaisuuden illat Loimalahden leirikeskuksesta.

20.9. klo 18–20

25.10. klo 18–20

22.11. klo 18–20

Illassa mahdollisuus saunomiseen, omaan hiljentymiseen, iltatee, rukoushetki.

SAFARIKUORON KONSERTTI

16.9. klo 18, Hämeenlinnan kirkko.

Vapaa pääsy. Konsertissa kerätään kolehti Suomen Lähetysseuran työlle.

Swahilikielinen sana safari tarkoittaa matkaa. Nimi sopiikin Safarikuorolle erinomaisesti, sillä aina kuoron konsertoissa jossain päin Suomea laulajat matkaavat paikalle läheltä ja kaukaa. Safarikuoro on sekakuoro, johon kuuluu noin 25–30 laulajaa. Joukossa on sekä musiikin harrastajia että ammatillaisia. Laulajat ovat kotoisin eri puolilta Suomea Uudeltamaalta Keski-Pohjanmaalle. Safarikuoroa johtaa musiikin maisteri, Kallion kirkon kanttori **Tommi Niskala**. Safarikuoron konserteissa päästään matkalle. Ohjelmiin kuuluu perinteistä ja uudempaa kirkkomusiikkia, mutta myös lauluja lähetyksentilä ympäri maailmaa mm. xhosaksi, zuluksi, hepreaksi, mongoliksi ja espanjaksi. Safarikuoro toimii yhteistyössä Suomen Lähetysseuran kanssa ja lähetyksen tekeminen ja tukeminen onkin kuoron toiminnan keskiössä.

LAULETAAN YHDESSÄ

14.10. klo 18, Hämeenlinnan kirkko.

Järg. Hämeen parhaaksi.

SYDÄMENI LAULUT

Anna-Mari Kaskinen ja Jippu -konsertti

16.11. klo 19,

Hämeenlinnan kirkko.

Illassa vuorottelevat Kaskisen rakastetut tekstit ja Jipun omat laulut Jipun esittämänä. Illassa myös lauletaan yhdessä tuttuja lauluja ja virsiä. Säestäjänä on pianisti **Benja Roth**. Vapaa pääsy.

ELÄKEIKÄSITEN RYHMÄT

Eläkeikäisten ryhmissä kokoonnutaan yhteen vaihtuvien aiheiden, kuulumisien ja kuumen kahvipannun ääreen. Ryhmät ovat avoimia ja mukaan voit tulla myös kesken kauden. Ei ilmoittautumisia. Lisätietoja diakoni Hanna-Leena Niemelä p. 040 804 9361. Alta pääset katsomaan tulevan syyskauden ohjelman. Muutokset ovat kuitenkin mahdollisia!

RESKAN KULMAN ELÄKEIKÄISTEN RYHMÄ

klo 13–14.30, Raatihuoneenkatu 19. Syksyllä iltapäivän ohjelmassa vaihtelevat käsityökahvila, Näpertäjät ja avoin iltapäivä vierailijoinen. Näpertäjät kokoontuvat ensimmäisen kerran 12.9.

- 5.9. Kauden aloitus** yhdessä diakoni Hanna-Leenan kanssa
- 12.9. Näpertäjät**
- 19.9. Vieraana Panu Tavisalo**, Hämeenlinnan kaupungin erityisliikunnan ohjaaja
- 26.9. Näpertäjät**
- 3.10. Vanhustenviikon visailua** yhdessä diakonityöntekijöiden Hanna-Leenan ja Jennin kanssa
- 10.10. Näpertäjät**
- 17.10. Kässäkahvila**, tuo mukaan oma käsityösi
- 24.10. Näpertäjät**
- 31.10. Vieraana Martat** aiheella kotivarautuminen
- 7.11. Näpertäjät**
- 14.11. Kässäkahvila**, tuo mukana oma käsityösi
- 21.11. Näpertäjät**
- 28.11. Jouluisia puuhaa** yhdessä diakoni Jennin kanssa

POLTINAHON ELÄKEIKÄISTEN RYHMÄ

kokoontuu tänä syksynä, aikaisemmasta poiketen, parillisten viikkojen **TORSTAISIN klo 13–14.30**, Turuntie 34, Hämeenlinna.

- 7.9. Kauden aloitus** yhdessä diakoni Hanna-Leenan kanssa
- 21.9. Vieraana Katja Korpa**, Hämeenlinnan kaupungin asumisneuvoja
- 5.10. Vieraana diakonissa Vaula Risku**, Vanhustenviikko
- 19.10. Vieraana diakoni Riitta Savander**
- 2.11. Vieraana diakoni Jenni Kaarenoja**
- 16.11. Vieraana pappi**
- 30.11. Vieraana kanttori**
- 13.12. Joulujuhla** Poltinaholla

RENGON HOPEAKERHO, parittomien

viikkojen keskiviikkoisin klo 13–14.30, Hinkaloistentie 1, Renko.

- 13.9. Kauden aloitus**
- 27.9. Vieraana Katja Korpa**, Hämeenlinnan asumisneuvoja
- 11.10. Vieraana diakoni Riitta Savander**
- 25.10. Vieraana kanttori**
- 8.11. Oma kokoontuminen**, ei vierasta
- 22.11. Vieraana diakoni Jenni Kaarenoja**
- 13.12. Joulujuhla** Poltinaholla

KALVOLAN TIISTAikerho

kokoontuu 19.9., 17.10. ja 21.11.

Kalvolan seurakuntatalolla, Hallintotie 1, Iittala.

HÄTILÄN ELÄKEIKÄISTEN RYHMÄ,

parittomien viikkojen keskiviikkoisin klo 13–14.30, Aulangontie 4, Hämeenlinna.

- 27.9. Kauden aloitus** yhdessä diakoni Hanna-Leenan kanssa
- 11.10. Vieraana Katja Korpa**, Hämeenlinnan kaupungin asumisneuvoja
- 25.10. Vieraana diakonissa Katriina Mäkinen**
- 8.11. Vieraana diakonissa Vaula Risku**
- 22.11. Vieraana kanttori**
- 13.12. Joulujuhla** Poltinaholla

VANHUSTEN VIIKKO

Su 1.10. klo 12 Lähiömessussa vietetään vanhustenviikon aloitusta. Kaikenikäiset ovat tervetulleita osallistumaan messuun! Lähiömessun jälkeen on tarjolla ilmainen keittolounas ja jälkiruokakahvit.

Su 1.10. klo 10 Vanhustenviikon messu Rengon kirkossa. Kaikenikäiset ovat tervetulleita osallistumaan messuun! Messun jälkeen tarjolla kirkkokahvit.

Su 8.10, klo 10.00 Vanhustenviikon messu Kalvolan kirkossa. Kaikenikäiset ovat tervetulleita osallistumaan messuun!

Ti 3.10. klo 13–15 Vanhusten viikon kakkukahvit Reskan kulmassa. Paikalla diakoniatyöntekijöitä. Tervetuloa!

Ti 3.10. klo 13 Vanhustenviikon juhla Kalvolan srk-talossa. Ohjelmaa ja kahvitarjoilu.

MIESTEN SAUNAILLAT

maanantaisin klo 18
Syöksynsuussa 14.8., 2.10., 6.11.
Loimalahdessa 4.9. (43-vuotisjuhla), 4.12.

MIESTEN AAMUKAHVIT

Cafe Laurellissa klo 6.30
2.8., 13.9., 11.10., 15.11. ja 13.12.

DIAKONIARUOKAILU

Diakoniaruokailut Jukolan Lintukodon seurakuntatalolla (Eeronkuja 5, Hämeenlinna) **maanantaisin ja perjantaisin klo 11–12.30 ajalla 4.9.–15.12.** (ei viikolla 42). Maksu 4 euroa käteisellä. Seurakunnan työntekijä tavattavissa.

RESKAN KULMAN AAMUPUURO

Aamupuuro tiistaisin klo 9.00–10.00 Reskan Kulmassa (Raatihuoneenkatu 19), hartaushetki klo 10.00, jonka jälkeen vapaata yhdessäoloa klo 11.00 asti. Maksuton.

DIAKONIATYÖNTEKIJÄN

VASTAANOTTO auttaa kun elämä ei mene niin kun olit suunnitellut, kohtaat kriisin tai odottamattomia vaikeuksia. Olemme henkisenä ja hengellisenä tukena elämän solmukohdissa.

DIAKONIAN AJANVARAUS JA NEUVONTA:

Kantakaupunki ja Renko, ma, ti, to ja pe klo 9.00–12.00, p. 040 804 9350, Diakoniakeskus, Birger Jaarlin katu 3, Hämeenlinna.
Kalvola/Iittala, ma klo 10.00–12.00, p. 040 804 9482, Kalvolan seurakuntatalo, Hallintotie 3, Iittala.

VAPAAEHTOISTYÖ

HYVÄN MIELEN TORI

24.8. klo 16–19

Hämeenlinnan torilla.

Luvassa monenlaista hyvän mielen ohjelmaa mm. musiikkia, yleisötanssia, paneelikeskustelu, toribingo ja paljon muuta. Tapahtuman avaa sivistys- ja hyvinvointijohtaja Päivi Raukko. Vapaaehtoistoimijoiden teltoilta saa tietoa vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista Hämeenlinnan alueella. Tapahtuman järjestää Hämeenlinnan vapaaehtoisverkosto.

VAPAAEHTOISTEN MESSU

3.9. klo 10 Hämeenlinnan kirkossa.

Messuun kutsutaan kaikki seurakunnan sekä Pysäkin toiminnassa mukana olevat uudet ja vanhat vapaaehtoiset. Messussa vapaaehtoiset siunataan tehtäviinsä ja messun jälkeen nautitaan yhdessä kirkkokahvit.

VAPAAEHTOISTOIMINNAN INFOILTA

12.9. klo 17 Kumppanuustalolla.

Tervetuloa tutustumaan monipuoliseen vapaaehtoistoimintaan Hämeenlinnassa! Infoillalla eri vapaaehtoistoimijat esittäytyvät ja voit ilmoittautua eri toimijoiden järjestämiin jatkokoulutuksiin.

VAPAAEHTOISTEN ILTAPÄIVÄKAHVIT

14.9. klo 15–17 Reskan Kulmassa.

Aiheena musiikki vapaaehtoisen tukena. Mukana kanttori laulamassa ja laulattamassa virsiä ja kauneimpia hengellisiä lauluja.

VAPAAEHTOISENA SEURAKUNNASSA

-koulutus 28.9. klo 17–20 Reskan Kulmassa.

Koulutuksessa tutustut toimintaan ja kuulet erilaisista mahdollisuuksista toimia vapaaehtoisena seurakunnassa. Illassa on myös mukana pitempään vapaaehtoisena toimivia kertomassa kokemuksistaan toiminnasta. Tutustumme vapaaehtoistoiminnan periaatteisiin ja illan päätteeksi nautimme yhdessä ruokaisan iltapalan. Koulutukseen osallistuminen ei velvoita vapaaehtoisena toimimiseen. Tiedustelut ja ilmoittautuminen Elina Virtanen 15.9. mennessä p. 040 804 9348 tai elina.m.virtanen@evl.fi

VAPAAEHTOISTEN ILTAPÄIVÄKAHVIT

16.11. klo 15–17 Reskan Kulmassa.

Aiheena uusia ideoita joulun sanoman kertomiseksi ja esillä pitämiseksi.

**HAUKKAA
JA
HENGAA**

HAUKKAA JA HENGAA -ILLAT

ovat kaikille avoimia yhteisöllisiä iltoja. Tarjolla on joka kerta ateria, mukavaa puuhaa ja myös hengenravintoa. Tilaisuudet ovat maksuttomia.

Haukkaa&Hengaa -illat Jukolan Lintukodon seurakuntatalolla (Eeronkuja 5, Hämeenlinna) klo 17–19 parittomien viikkojen keskiviikot 16.8. • 30.8. • 27.9. • 11.10. • 25.10. • 8.11. • 22.11.

YLITYSLAULU-RUKOUSILLAT

Poltinaholla lauantaisin klo 18.
12.8., 2.9., 7.10., 4.11. ja 2.12.

PYHÄ TANSSI

Maanantaisin alkaen 21.8. klo 18
Jukolan Lintukoto

Tule rohkeasti mukaan,
ei tarvitse ilmoittautua.
Mukaan tossut tai sukat.
Osoite: Eeronkuja 5, 13500 Hml.
Lisätietoja Eija Kortesoja,
Pyhän Tanssin ohjaaja,
p. 040 8049 395.

HILJAIJUUDEN RETRIITTI

Pe-su 6.-8.10.2023 Loimalahden leirikeskus.
Hinta 46 € Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan
jäsenille, muut 60 €. Ilmoittautuminen ja
tiedustelut pastori Sinikka Tuori,
p. 040 804 9315, sinikka.tuori@evl.fi.

Hei Pruukin luento:
**AINA ÄITI,
AINA TYTÄR –
AIKUISEN NAISEN
SUHDE ÄITIIN**

To 5.10. klo 18–20
Poltinahon seurakuntatalo. Kahvitarjoilu.

NAISTEN PÄIVÄ

11.11. klo 11–17
Poltinahon seurakuntatalolla.
OlenNainen -teemoja.
Tilaisuus alkaa lounaalla ja
päättyy ehtoolliseen.
Yhteistyössä Suomen
Raamattuopiston kanssa.
Mukana pastori **Heini Aronkoski** ja
pastori **Mirja Lassila**.
Ruokamaksu (sisältää kahvin).

TYÖIKÄISTEN TYÖTTÖMIEN RYHMÄ

Työttömille suunnattu innostava ja
toiminnallinen ryhmä kokoontuu
Reskan Kulmassa keskiviikkoisin
klo 12.30–14.30 ajalla 20.9.–13.12.

Ideoimme toimintaamme yhdessä omien
intressiemme pohjalta. Tule rohkeasti mukaan!
Tiedustelut ja ilmoittautumiset 13.9. mennessä
diakoniatyöntekijöille
elina.iivonen@evl.fi p. 040 804 9357 tai
tiina.s.hamalainen@evl.fi p. 040 804 9353.

Sururyhmä

Läheisen ihmisen kuolema on syvä ja voi-
makas kokemus. Jokaisen suru on ainut-
laatuinen ja oma. Surun jakaminen toisten
kanssa auttaa jaksamaan ja siksi seura-
kunta tarjoaa vertaistukea sureville.

Sururyhmässä saa jakaa omia ajatuksiaan
ja tunteitaan muiden läheisensä kuole-
massa menettäneiden tuella. Ryhmässä
on lupa surra ja kysyä vaikeitakin kysy-
myksiä. Kokoontumiset päätetään lyhyeen
hartauteen.

Sururyhmää ohjaa seurakunnan työnteki-
jöstä muodostuva työpari. Ryhmät ovat
luottamuksellisia. Ryhmiä järjestetään
keväisin ja syksyisin.

Seuraava sururyhmä aikuisille alkaa
syyskuussa. Se kokoontuu seitsemän
kertaa keskiviikkoisin klo 17.30–19 ajalla
27.9.–22.11. Hämeenlinnan keskustassa.
Ryhmään tullaan ilmoittautumisen kautta
ja ryhmään voidaan ottaa kahdeksan hen-
kilöä. Suosittelemme, että menetyksestä
on kulunut muutama kuukausi (2–6 kk)
ryhmän alkaessa. Tiedustelut ja ilmoittau-
tumiset ajalla 1.–15.9. puh. 040 804 9356
tai katriina.makinen@evl.fi.

Marraskuun 2. päivä alkaa syksyn toinen
sururyhmä. Ilmoittautumiset lokakuusta
lähtien p. 040 804 9311 tai
heini.aronkoski@evl.fi

Sinun surusi on totta

DIAKONIATYÖN RETKIPÄIVÄ

Lähde virkistäytymään Hml-Vanajan- ja
Lammin srk:n diakoniatyön retkipäivälle
tiistaina 5.9.2023 Keskisen Kyläkauppaan,
Tuuriin. Hinta 25 €, sisältää kyläkaupan
esittelyn, lounaan, kahvit sekä bussimatkan.
Maksu kerätään bussissa, varaathan tasarahan.
Aikaa jää myös ostoksille.

Lähtö klo 8.30 Hämeenlinna Wetterhofin
pysäkki, klo 8.55 Kalvola srk.talo.
Paluu illalla Hämeenlinnaan n. klo 19.

Mukaan mahtuu Hämeenlinnasta 20 ja
Kalvolasta 15 nopeinta, ilm. viimeistään 28.8.
Ilmoittautumiset Hm-Vanajan Diakoniakes-
kukseen p. 040 804 9350 klo 9–12 (ti, to ja pe).

**AIKUISTYÖN RYHMÄTOIMINNAN
LÖYDÄT VERKKOSIVUILTAMME**

[hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/
aikuisille/toiminnalliset-ryhmat](http://hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/aikuisille/toiminnalliset-ryhmat)

**HUOMIO SINÄ ENTINEN
SEURAKUNTANUORI!**

Oletko ollut toiminnassa mukana
90-luvun alkupuolella? Syksyllä tulossa
entisten seurakuntanuorten tapaaminen ??
leirikeskuksessa. Mahdollisuus yöpymiseen.
Tarkempia tietoja tapahtumasta
myöhemmin srk nettisivuilla.

AVOIN POLTSARI

Kerran kuussa keskiviikkona klo 17.30–19.30
Poltinahon seurakuntatalolla
23.8. • 20.9 • 18.10. • 15.11. • 13.12.

Kokoontumispaikka ja -aika kaikenikäisille.
Illoissa on mahdollisuus pelailta, leikkiä,
askarrella, hiljentyä, kohdata, osallistua ja
kahvitella hyvässä seurassa ja vaikka koko
perheenä. Toimintaa järjestetään nonstopina
koko illan ajan. Voit tulla ja osallistua omien
aikataulujesi mukaan. Iltaan osallistuneille
maksuton iltapala klo 19.00.

seurakunnan
verkkokauppa

**TERVETULOA TEKEMÄÄN
HYVÄN MIELEN OSTOKSIA!**

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan
verkkokaupan kautta sinulla on mahdollisuus
osoittaa tukeasi heikommassa asemassa
olevalle hämeenlinalaisille.

[hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/
verkkokauppa.fi](http://hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/verkkokauppa.fi)

HÄMEENLINNA-VANAJAN
SEURAKUNTA

Rengossa tapahtuu

MESSUT JA JUMALANPALVELUKSET

Su 20.8. klo 10	Rengon kirkko
Su 27.8. klo 15	Rengon kirkko
Su 3.9. klo 10	Perhemessu, Rengon kirkko
Su 10.9. klo 15	Rengon kirkko
Su 17.9. klo 10	Rengon kirkko
Su 24.9. klo 15	Rengon kirkko
Su 1.10. klo 10	Vanhustenviikon messu, Rengon kirkko
Su 8.10. klo 15	Rengon kirkko
Su 15.10. klo 10	Rengon kirkko
Su 22.10. klo 15	Rengon kirkko
Su 29.10. klo 10	Rengon kirkko
Su 5.11. klo 15	Rengon kirkko
Su 12.11. klo 10	Rengon kirkko
Su 19.11. klo 15	Rengon kirkko

Esirikouspalvelua on tarjolla messun jälkeen 10.9., 8.10., 5.11.

ERITYISTÄ

Vanhustenviikon messu 1.10. klo 10
Rengon kirkossa. Kaikenikäiset ovat tervetulleita osallistumaan messuun! Messun jälkeen tarjolla kirkkokahvit.

Pyhäinpäivänä hartaushetki 4.11.
Rengon kirkossa.

Sadonkorjuu-messu 5.11. klo 15
Rengon kirkossa.

AIKUISILLE

Rengon raamattupiiri aloittaa syyskauden ti 29.8. klo 18–20 seurakuntatalolla. Piiri kokoontuu joka toinen tiistai. Yhteyshenkilö Sara Kaloinen, puh 044 975 9333.

Hopeakerho, joka toinen keskiviikko klo 13–14.30 (parittomat viikot). Rengon seurakuntatalo, osoitteessa Hinkaloistentie 1. Yhdessäoloa eläkeikäisille.

VIKKOTOIMINTAA KOULUIKÄISILLE

Salibandykerho 1.–6.lk torstaisin klo 17–18, Rengon koulu. Ilmoittautuminen seurakunnan sivuilta. Lisätietoja kerhoista: kati.lehmuskanta@evl.fi, p. 040 8049 375.

NUORILLE

Donkkikset klo 18–20 Rengon seurakuntatalolla seuraavasti: **ke 20.9., ke 11.10., ke 8.11., ma 11.12.** Yhteyshenkilö Airi Rapikisto, puh 050 541 8688.

LAPSIPERHEILLE

Perhekerhot maanantaisin klo 9.30–11.30 Rengon päiväkerhotilassa (Rengonraitti 7). Perhekerhot tarjoavat leikkiseuraa lapsille ja juttuseuraa sekä vertaistukea aikuisille. Perhekerhojen sisältö muokkautuu omanlaisekseen, perheitä kuunnellen. Jokaisella kerralla on myös ohjattua toimintaa. Osallistuminen on maksutonta.

DIAKONIA TYÖRENGOSSA

Ruokakassien jako perjantaisin klo 11.00–12.30 Rengon seurakuntatalo Hinkaloistentie 1, 14300 Renko

Kalvolassa tapahtuu

MESSUT JA JUMALANPALVELUKSET

Su 20.8. klo 15	Kalvolan kirkko
Su 27.8. klo 10	Kalvolan kirkko
Su 3.9. klo 15	Perhemessu, Kalvolan kirkko
Su 10.9. klo 10	Kalvolan kirkko
Su 17.9. klo 15	Kalvolan kirkko
Su 24.9. klo 10	Kalvolan kirkko
Su 1.10. klo 15	Kalvolan kirkko
Su 8.10. klo 10	Vanhustenviikon messu, Kalvolan kirkko
Su 15.10. klo 15	Kalvolan kirkko
Su 22.10. klo 10	Kalvolan kirkko
Su 29.10. klo 15	Kalvolan kirkko
Su 5.11. klo 10	Kalvolan kirkko
Su 12.11. klo 15	Kalvolan kirkko
Su 19.11. klo 10	Kalvolan kirkko

ERITYISTÄ

Vanhustenviikon juhla ti 3.10. klo 13 Kalvolan srk-talossa. Ohjelmaa ja kahvitarjoilu.

AIKUISILLE

Kalvolan Lähimmäistupa kokoontuu torstaisin klo 11–14. Syyskauden avajaiset 10.8 klo 11.00. (Hallintotie 1, litala)

Tiistaikerho ti 19.9., 17.10. ja 21.11. klo 13.00, Kalvolan seurakuntatalo. Eläkeikäisten keskustelukerho, kahvitarjoilu.

NUORILLE

Nuorten illat Kalvolassa tiistaisin klo 17–20 (22.8. alk.) Jessen Majalla. Rentoa menoa ja letkeätä tunnelmaa! Ohjelmassa kahvittelua, yhteistä ohjelmaa, hartaus ja vapaata hengailua. Voit pelaila esimerkiksi biljardia, lautapelejä ja pingistä ym. Nuori seurakunta on paikka kohdata ja tulla kohdatuksi. Hetki kahvi- tai teekupilisen äärellä, yhteistä hiljentymistä Luojan eteen. Kenenkään ei tarvitse jäädä yksin! Seuraa @kalvolanseurakuntanuoret ja @poltsarinnuoret Instagramissa!

VIKKOTOIMINTAA KOULUIKÄISILLE

Iltapäiväkerho litalassa
Koululaisten iltapäiväkerho on tarkoitettu 1. ja 2. luokan oppilaille. Kerho kokoontuu **maanantaista perjantaihin klo 12–16.30**, ei koulujen loma-aikoina. Kerho maksaa 3,50 euroa jokaiselta läsnäolopäivältä, hintaan sisältyy terveellinen ja monipuolinen välipala. Laulut, leikit, askartelut, pelit, ulkoilu ja kristillinen kasvatusta kuuluvat kerhopäiviin. Lapsella on mahdollisuus kokea pyhyttä ja viettä juhlahetkiä arjen keskellä. Myös lepo- ja leikkimisen mahdollisuus. Koululaisten iltapäiväkerhosta vastaa iltapäiväkerho-ohjaaja Tuija Paajanen. Iltapäiväkerho toimii litalan seurakuntatalon yläkerrassa, lasten tiloissa. Lisätiedot: Tuija Paajanen, lastenohjaaja p. 040 804 9484. Kysele vapaita paikkoja syyskaudelle 2023 Niina Huttunen, varhaiskasvatuksen ohjaaja p. 040 804 9381, niina.huttunen@evl.fi

litalan Olkkari 3.–6.-luokkalaisille torstaisin klo 13–16.00. Olkkarissa 3.–6. luokkalaiset kokoontuvat viettämään koulun jälkeen omaa iltapäivää Kalvolan seurakuntatalon viereiseen nuorten tilaan Jessen Majalle (Hallintotie 3, litala). Olkkarissa on mahdollisuus tehdä läksyjä, pelaila lautapelejä, biljardia, pingistä, pöytäjalkapalloa, tai vaan hengaila kavereiden kanssa koulun jälkeen. Olkkariin voi tulla suoraan koulusta. Tarjolla pientä välipalaa. Toiminta on maksutonta. Ilmoittaudu mukaan seurakunnan verkkosivujen kautta. Olkkari aloittaa syksyllä 24.8. ja on joka torstai (paitsi ei 21.9, 26.10 ja 23.11). Ei koulujen loma-aikoina.

Donkkikset

Alakoululaisten toimintailat **Kalvolassa torstaisin 14.9. ja 23.11. klo 17.30–19.30.** Lisätietoja Kalvolan toiminnasta antaa nuorisotyönohjaaja Kari Mononen p. 040 804 9483 /kari.mononen@evl.fi ja Tuija Paajanen p. 040 804 9484.

LAPSIPERHEILLE

Perhekerho keskiviikkoisin klo 9.30–11.30 Kalvolan seurakuntatalo. Perhekerhot ovat yhteisiä lapsille ja aikuisille. Perhekerhot tarjoavat leikkiseuraa lapsille ja juttuseuraa sekä vertaistukea aikuisille. Perhekerhojen sisältö muokkautuu omanlaisekseen, perheitä kuunnellen. Jokaisella kerralla on myös ohjattua toimintaa. Kerhot ovat avoimia kaikille, eikä niihin tarvitse ilmoittautua etukäteen. Osallistuminen on maksutonta.

DIAKONIA TYÖNTEKIJÄ KALVOLASSA

Diakoniatyöntekijälle ajanvaraus Kalvolassa/litalassa **maanantaisin klo 10–12** p. 040 804 9482.

Etymologiaa osa 1

TÄSSÄ SARJASSA
KANTTORI
ISMO SAVIJOKI
KERTOO ETYMO-
LOGIASTA.

PAPPI, LUKKARI...

Kirkolliset ammattinimikkeet ovat yllättävän pitkään saaneet elää vanhoilla juurillaan. Voi olla, että erilaiset *councillor-*, *advicer-* yms. -päätteiset konsulttikieliset kummajaiset jo vaanivat oven takana, mutta vielä saamme nimityksissämme kantaa viestiä kaukaisista, kiehtovista ajoista.

TEKSTI ISMO SAVIMÄKI

Pappi on äänteellisesti niin yksinkertainen sana, että vauvakin sen oppii. Taustalla onkin muinaisen kreikan isää tai isiä merkitsevä lapsenkielellinen sana pappu. Muodossa *papas* (=apupappi) sana ehätti venäjän (*pop*) kautta suomeen jo kauan ennen kristinuskoa. Myöhemmin sama venäjän sana lainautui suomeen hieinan erisisältöisenä: poppamies. Kutkuttavan samankaltainen on pikkulasten "poppaa", mutta se taas juontuu muualta, polttamisesta.

Varsin luonnonläheisiä mielikuvia herättää sana **pastori**, lat. *pastor* = paimen. Sana juontuu latinan verbistä *pascere* = laiduntaa. Kreikaksi paimen on *poimén*, mutta sanojen samankaltaisuus on puhdas sattuma.

Pastoria huomattavasti virallisempi alkuperältään on **rovasti**, muinaisruotsiksi *provast*. Sanan alkuperä on latinan *propositus* = eteen pantu, esimies. Rovastiakin etäisempi etymologialtaan on **piispa**, kreikkaksi episkopos. *Epi* = yläpuolella ja *skopos* = katsoja, tarkkailija. Aivan yksin ei piispankaan ole tarvinnut valvontatehtäväänsä hoitaa, apuna on ollut **asessori** (lat. *adessor* = vieressä istuja). Kun piispan etuliitteeksi lisätään kreikan hallitsemisesta juontuva sana arki-, puhutaan jo varsin vaikutusvaltaisesta henkilöstä.

Tällaisia viestejä sanat siis kantavat: pastori paimentaa laumaansa, rovasti istuu paimenjoukkonsa edessä, piispa tarkkailee yläpuolelta vieressä istuvan asessorin kanssa, **arkkipiispa** hallitsee. **Paavin** tautalla on yllättäen taas kreikkalaisten vauvojen höpöttelystä poimittu *pappu*.

Kirkkoherran etymologia aiheuttaa toisinaan kiistaa. Moni väittää sanan olevan suomalaisen ankea ja virheelinen käänös ruotsin hempeämmästä nimityksestä *kyrkoherde*, kirkkopaimen. Väärin väittää. Vaikka kyrkoherde esiintyy suomalaisissakin asiakirjoissa jo 1500-luvulla, *kirkkoherra* on vanhempaa perua. Muinaisruotsissa sana on muodossa *kirkiohärra*. 'Herra' saattaa nykyään kuulostaa kolkon ylemmydentuntoiselta, mutta sanan muinaisruotsalainen alkuperä on varsin inhimillinen: harmaa, harmaahiuksinen. Kovia kokeneet ikätoverini: olkaamme ylpeitä harmaista hiuksistamme, ne ovat ainakin joskus tuoneet arvovaltaa!

Korkeaan ikään viittaavat myös englannin *priest* ja ruotsin *präst*, joiden alkuperä on kreikan *presbyteros* = vanhempi/vanhin. Englannin *minister* on pappien nimityksistä varmasti vaatimattomin: sana tarkoittaa latinassa vähempiarvoista. Sanan perusmuoto on *minus* = pieni. Latinan suuri, maior taas johtaa tieteen ja koulun maailmaan: *maior* => *magister* => *maisteri*.

Kappalainen on luonnollisestikin kappelipappi. *Kapellin* alkuperä taas on yllättävän värikäs, siinä palataan 300-luvulle **Martinus Toursilaisesta** kertovaan legendaan. Siitä lisää myöhemmin, kun aiheena ovat kirkkorakennusten etymologiat.

Perhesuhteista, laumoista ja hierarkioista erillään elää ai-

nakin nimityksensä perusteella **munkki**. Sanan pohjana on kreikan *monos* = yksi, *yksinäinen*. Mielikuva riutuvasta erakosta lienee kuitenkin väärä: ei ole sattumaa, että kuumassa rasvassa pullistuva ja ruskistuva vappuherkku on saanut saman nimen. **Nunnassa** taas palataan jokeltelevaan lapseen. Suunnilleen sama sana tarkoittaa nykyäänkin monessa kielessä lastenhoitajaa tai isoäitiä.

Diakonin toimenkuva vaihtelee eri kirkkokunnissa, mutta sanan alkuperä – kreikan diakonos viittaa melkoiseen puuhakkuuteen. *Dia* = läpikotaisin, *konos*-sanan juuri **ken-* = kii-rehtiä, liikkuu. **Kanttori** (lat. *cantore*) on sananmukaisesti laulaja, **luukkari** (ruots. *klockare* = kellojen soittaja).

Eriskummallinen on sanan **suntio** alkuperä. Suntio juontuu muinaisvenäjän sanasta *sodija*, *tuomari*. Myös viron verbi *sundida* merkitsee 'pakottaa, tuomita'. Miksi? Millä tavalla tuomitseminen on liittynyt suntion toimenkuvaan? Vai päinvastoin? Kuka ottaisi selvää? ■

Tärkeimmät lähteet: Suomen kielen etymologinen sanakirja (Kaisa Häkkinen, 2004) sekä www.etymonline.com.

135

TUNNETKO
VIRSIEN TARINAN?Jumala loi auringon, kuun
Måne och sol, vatten och vind

Virren *Jumala loi auringon, kuun* sävelmä syntyi 26. tammikuuta 1974. Sinä päivänä norjalainen kirkkomuusikko **Egil Hovland** (1924–2013) sai Ruotsista kirjeen, jossa häntä pyydettiin säveltämään perhejumalanpalveluksen kiitosvirsi "*Måne och sol, vatten och vind och blommor och barn skapade Gud*" tapahtui jotain merkittävää.

Hovlandin työhuoneen seinällä oli valokuvia hänen lapsikuorostaan. Äkkiä oli kuin lapset olisivat saaneet siivet ja lähteneet lentelemään huoneessa, hän kertoo. "*Otin arkin nuottipaperia. Oli kuin lapset olisivat muuttuneet nuoteiksi, jotka laskeutuivat nuottiviivastolle. Sävelmä syntyi ennätysajassa.*"

Ensin Hovland kirjoitti kertosäkeen – siihen meni 20 sekuntia. Koko laulu oli valmis alle neljässä minuutissa. "*En ennen enkä myöhemmin ole kokenut, että teksti ja sävelmä olisivat löytäneet toisensa niin nopeasti ja tuskattomasti.*"

Selitykseksi Hovland lisää, että teksti ilmaisi sanoin hänen silloisen mielialansa. Hän oli samana päivänä saanut viestin hyvän ystävänsä kuolemasta. "*Sanat saivat minut iloiseksi murheesani ja laukaisivat oman ylistyslaulun ja kiittolisuuteni.*"

Virren kirjoittaja **Britt G. Hallqvist** (1914–1997) tunnetaan sekä lastenkirjailijana että virsiruonilijana. Joitakin hänen lastenkirjojaan on suomennettu. *Jumala loi auringon, kuun* on Hallqvistin ainoa virsi virsikirjassamme; Ruotsin virsikirjassa niitä on 17 ja hänen ruotsintamiaan tai uudistamiaan useita kymmeniä.

Jumala loi auringon, kuun on kirjoitettu lapsille, mutta siitä pitävät kaikenikäiset. Suomenokseen ei Britt G. Hallqvistin alkuperäistekstin valloittavaa yksinkertaisuutta ole voitu tavoittaa – siihen kieleemme sanat ovat liian pitkiä – mutta siinäkin on onnistuttu välttämään lapselle vaikeat teologiset käsitteet.

Tauno Väinölä

Lähde virsi.fi

PYHIIN VAELLA HÄMEESSÄ

Kautta aikojen ihmiset ovat kaivanneet pyhille paikoille ja taivaltaneet pitkiäkin matkoja päästäkseen pyhän äärelle. Tänä päivänä pyhiinvaellus on ennen kaikkea hiljentymistä ja kulkemista metsäpoluilla sekä kulttuurimaisemissa. Itse matka on yhä tärkeä osa pyhiinvaellusta.

Suomesta löytyy upeita erimittaisia pyhiinvaellusreittejä sekä erilaisia yhteisiä pyhiinvaelluksia. Reittien pituus vaihtelee muutaman kilometrin mittaisista

usean sadan kilometrin mittaisiin Suomea halkoviin reitteihin. Pyhiinvaellukset kestävät parista tunnista useisiin viikkoihin. Reittejä rakentavat ja ylläpitävät pyhiinvaellusyhdistykset ja -verkostot. Yhteisiä pyhiinvaelluksia järjestävät monet tahot.

LISÄTIETOA: pyhiinvaellus suomi.fi/pyhiinvaellus-reitit-suomessa/

OTA HETKI AIKAA, HILJENNY KUUNTELEMAAN ITSEÄSI, YMPÄRISTÖÄ JA JUMALAA.

1

Kirkkojen kierros Hattula – Hämeenlinna – Janakkala

Varaa aikaa vaellukselle kävellen, pyöräillen tai autolla. Ota hetki vapaalle hengitykselle ja mietiskelylle. Tutustu samalla hämäläisiin kirkkoihin.

Hattulan Pyhän Ristin kirkon, Hämeenlinnan ja Vanajan kirkkojen sekä Janakkalan Pyhän Laurin kirkon kautta kulkeva reitti ja pyhiinvaellus sopii erityisen hyvin pyöräiltäväksi. Vaellus yhdistää historiaa, arkkitehtuuria, hämäläistä perinnemaisemaa ja kirkkotarhojen kauneutta sekä hiljentymisen kirkoissa. Voit valita pohjoisen Hämeenlinna-Janakkala-kierroksen tai eteläisen Hämeenlinna-Hattula-kierroksen, jolloin matkaa kertyy noin 30 km kummassakin tapauksessa. Jos kuljet kahdeksikon muotoisen reitin molemmat kierrokset, reitin pituus on 61 km.

Lähde: Pyhiinvaellus Suomi

2

Jaakontie

Heinäkuun lopussa, Renkoviikolla vaellettiin perinteinen Jaakon vaellus. Reitti kulki Rengon Ahoisista Rengon kirkolle.

Virallisesti Jaakontien reittion on Santiago de Compostelaan johtavien teiden kaukaisin häntä koillisessa. Jaakontie kulkee Hämeen Härkätietä Rengosta Turkuun. Turusta se jatkuu Rymättylän kautta kohti Santiagoa. Jaakontien ystävät ry pitää huolta Jaakontiestä Suomessa ja järjestää paikallisten tahojen kanssa myös pyhiinvaelluksia. Lisäksi se kirjoittaa pyhiinvaelluspasseja Santiagoon meneville pyhiinvaeltajille ja järjestää keväisin kaikille pyhiinvaeltajille tarkoitettuja pyhiinvaeltajien matkan siunaamisia.

Lisätietoja: Jaakontien ystävät ry
www.jaakontie.fi

3

Pieni pyhiinvaellus Hämeenlinnan keskustassa

Tämä pyhiinvaellusreitti kutsuu hiljaisuudessa katselemaan Hämeenlinnan maisemia; keskustaa ja rantaa. Vaellus myös kertoo jotakin Hämeenlinnan historiasta. Vaellusreitti haastaa vaeltajaansa katselemaan myös omaa elämänsä uusin silmin. Missä itse olet juuri nyt? Missä kaipaat suvantoa ja suojaa? Missä elämäsi näyttäisi kulkevan uuteen suuntaan? Hiljainen pyhiinvaellus alkaa Hämeenlinnan vanhan kirkon paikalta ja päättyy Hämeenlinnan kirkolle suihkulähteelle. Jos Hämeenlinnan kirkko on auki, voit myös pistäytyä siellä ja hengähtää hetken.

Matkan kokonaispituus on noin 4,5 kilometriä.

4

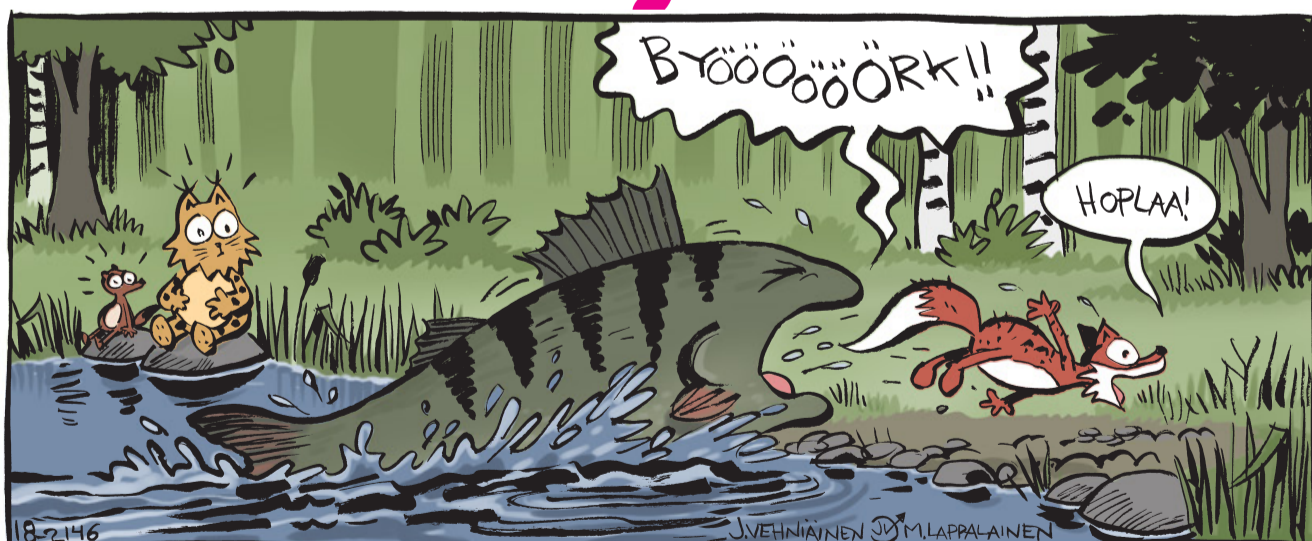
Rakkauden pyhiinvaellus Aulangolla

Vaellus kutsuu tutkimaan yhteistä matkaa ja sitä hyvää, mikä yhteistä elämää on kannatellut. Reitti on suunniteltu kuljettavaksi yhdessä kumppanin kanssa ja se sisältää virikkeitä keskusteluun.

Rakkauden pyhiinvaelluksen lähtöpaikka on hotellin tai kylpylän parkkipaikalta. Matkan pituus on noin 4,5 kilometriä.

Löydät kartat
osoitteesta
[hameenlinna-
vanajan-seurakunta.fi/
pyhiinvaellus](http://hameenlinna-vanajan-seurakunta.fi/pyhiinvaellus)

KAMALA LUONTO

Julkaisija
Hämeenlinna-Vanajan
ev. lut. seurakunta
70. vuosikerta

Toimitus
Raatihuoneenkatu 19
13100 Hämeenlinna
kotikirkko@evl.fi

Päätoimittaja
Reetta Laaksonen
reetta.laaksonen@evl.fi
040 804 9325

Toimitussihteeri
Anu Iso-Kokkila-Vähänen
anu.iso-kokkila-vahanen@evl.fi
040 804 9326

Taitto ja kuvankäsittely
MI Suunnittelu, Marika Ijä

Ilmoitusmyynti
Anu Iso-Kokkila-Vähänen
040 804 9326

Paino
Botnia Print

Jakelu
Hämeenlinnan
jakelupalvelu
ja Posti Oy

Jakeluhuomautukset
Hämeenlinnan jakelupalvelu
03 612 5600
jakelupalvelu@ilvesjakelu.fi

@hameenlinnavanajanseurakunta

Kannen kuva
Tia Yliskylä

Seuraava numero ilmestyy
22. marraskuuta 2023